

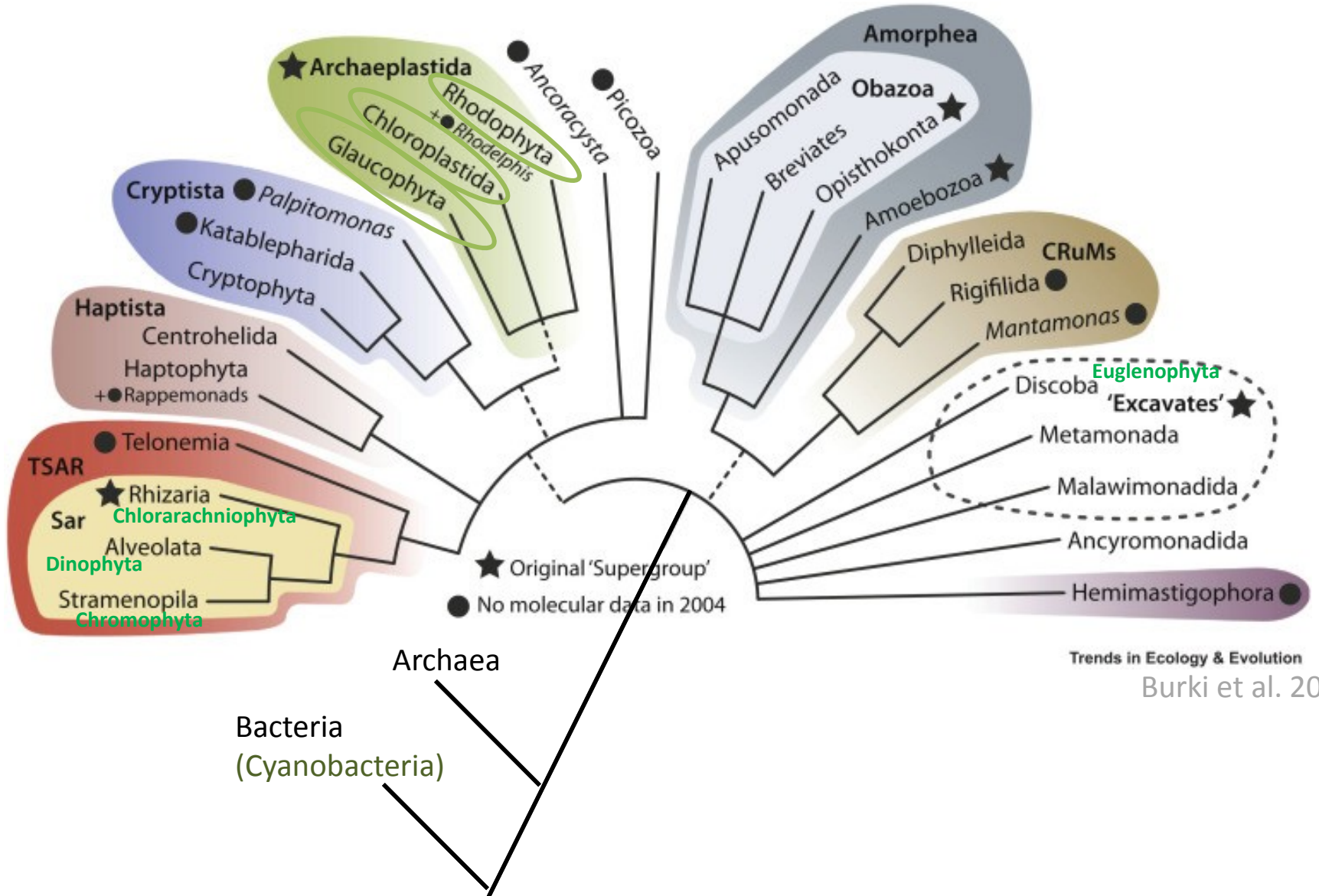
Fylogeneze a diverzita rostlin:
3. přednáška
Glaucophyta, Rhodophyta, Chlorophyta,
Charophyta

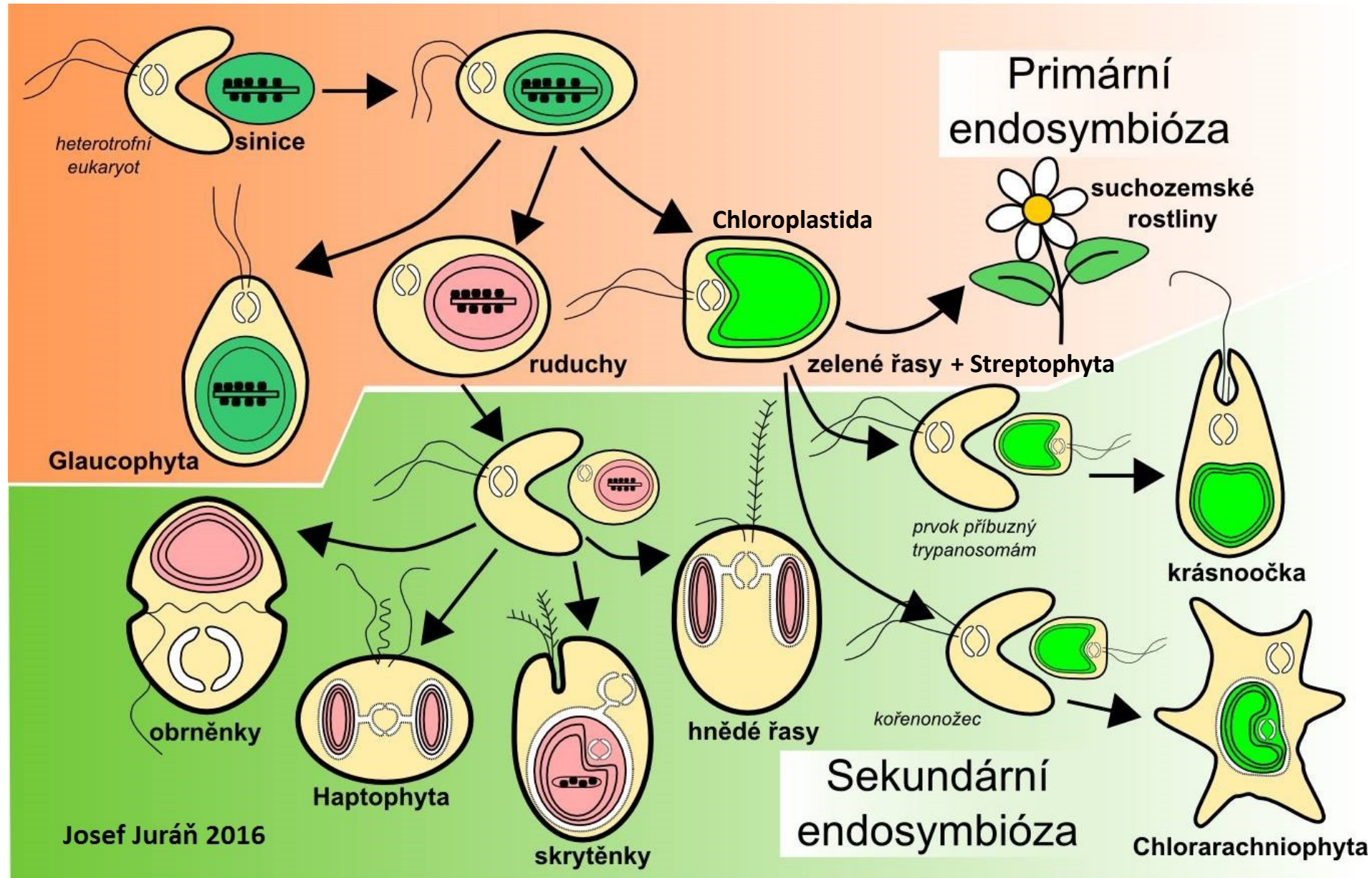
Barbora Chattová

System

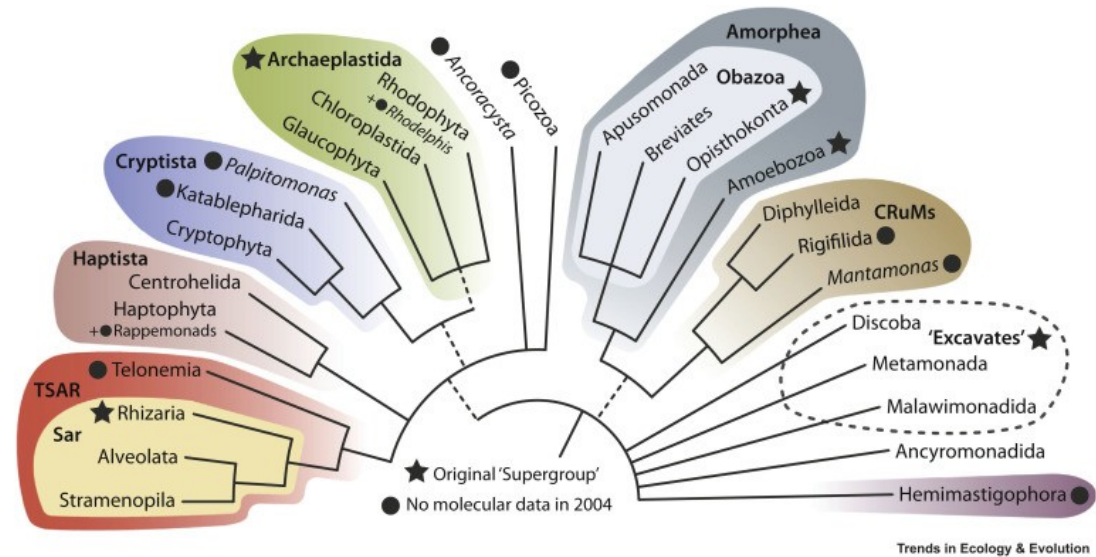

Endosymbiotická teorie

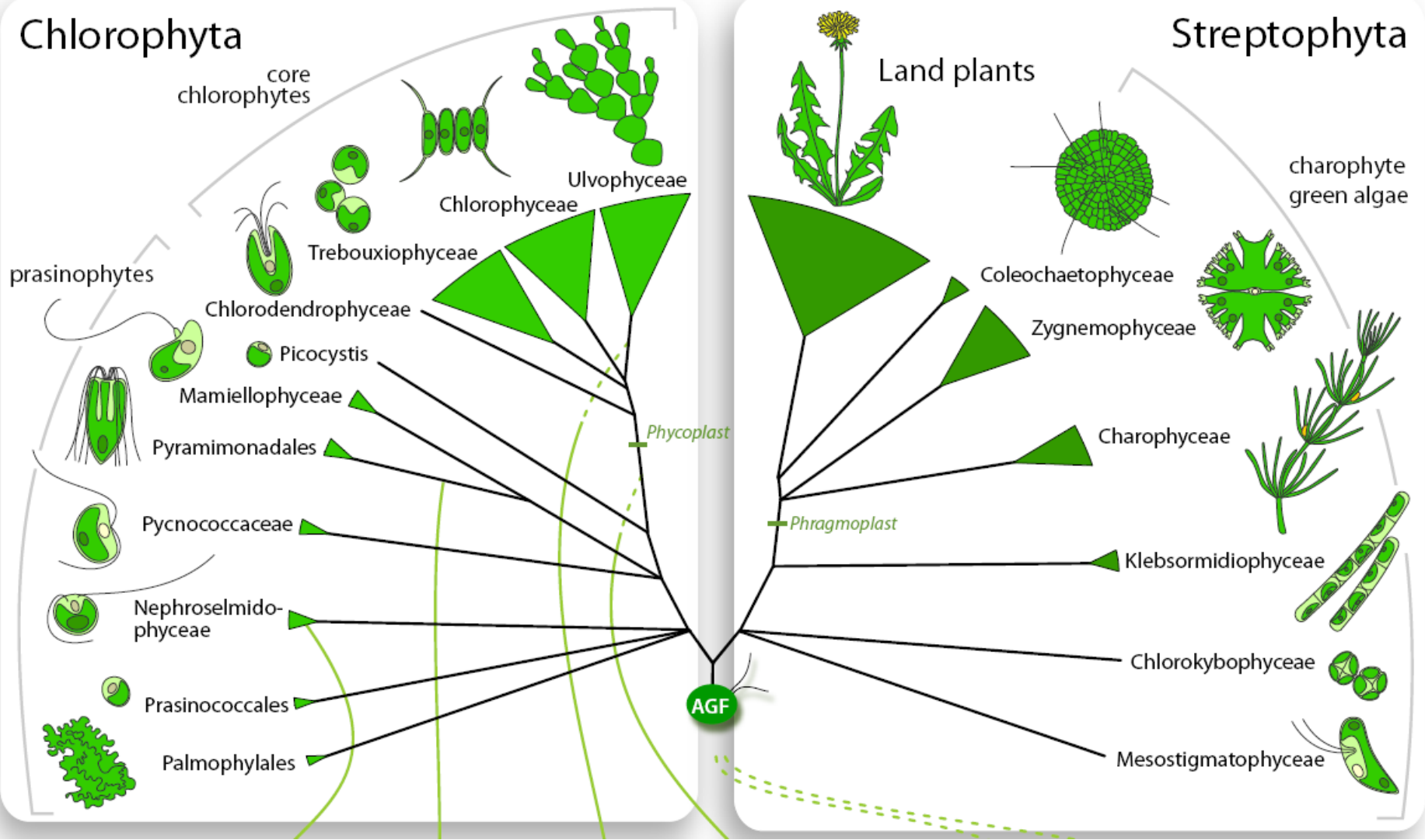

Přehled systému superskupiny Archaeplastida

- **Větev Biliphytae**
 - Odd. Glaucophyta
 - Odd. Rhodophyta
- **Větev Chloroplastida**
 - Vývojová linie Chlorophytae
 - Odd. Chlorophyta
 - Vývojová linie Streptophytae
 - Odd. Charophyta
 - Odd. Anthocerotophyta
 - Odd. Marchantiophyta
 - Odd. Bryophyta
 - Odd. Cormophyta

Chloroplastida

Glaucophyta

- Cyanely
- Sladkovodní bičíkovci
- Rozmnožování: autospory, zoospory
- *Cyanophora paradoxa* - plankton

Glaucozystis nostochinearum

Rhodophyta

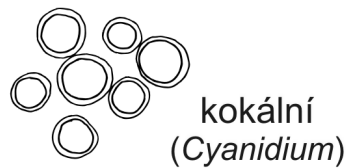
- Buněčná stěna - **polygalaktany** (agar, karagen)
- Kalcifikace buněčné stěny
- Rhodomorfin - glykoprotein
- Chlorofyl a, (d)
- Chloroplasty mají dvě obalné membrány
- Zeaxantin, lutein, karoteny
- Thylakoidy-fykobilizomy- fykobiliproteiny (fykocyanin, fykoerythrin)
- Florideový škrob (v plazmě)
- Floridozid - sacharid, osmoregulace
- **Žádné bičíky!**
- Potravinářský, farmaceutický průmysl

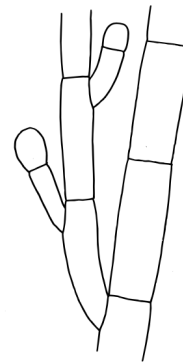
Rozmnožování ruduch

- Nepohlavní: monosporami
- Pohlavní: oogamie – vaječná b. (karpogon) je oplozena nepohyblivou samčí gametou (spermácií, které se tvoří v spermatangiích)

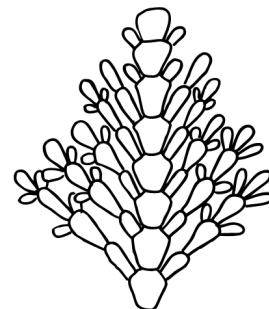
Typy stélek ruduch

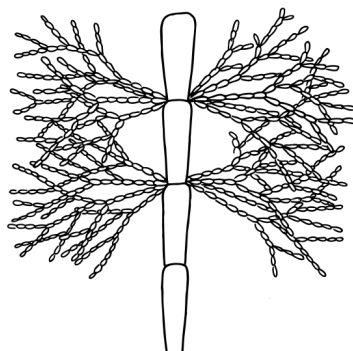
větvená
(*Audouinella*)

vláknitá
(*Bangia*)

inkrustovaná vápencem
(*Coralina*)

větvená
(*Batrachospermum*)

listovitá, gelovitá
(*Porphyra*)

Ekologie

- Tropická moře, mangrove, sladké čisté vody i polární oblasti
- U nás ohrožená skupina
- Některé druhy endolitické, aerofytické, epifytické nebo parazitické
- Často kalcifikované

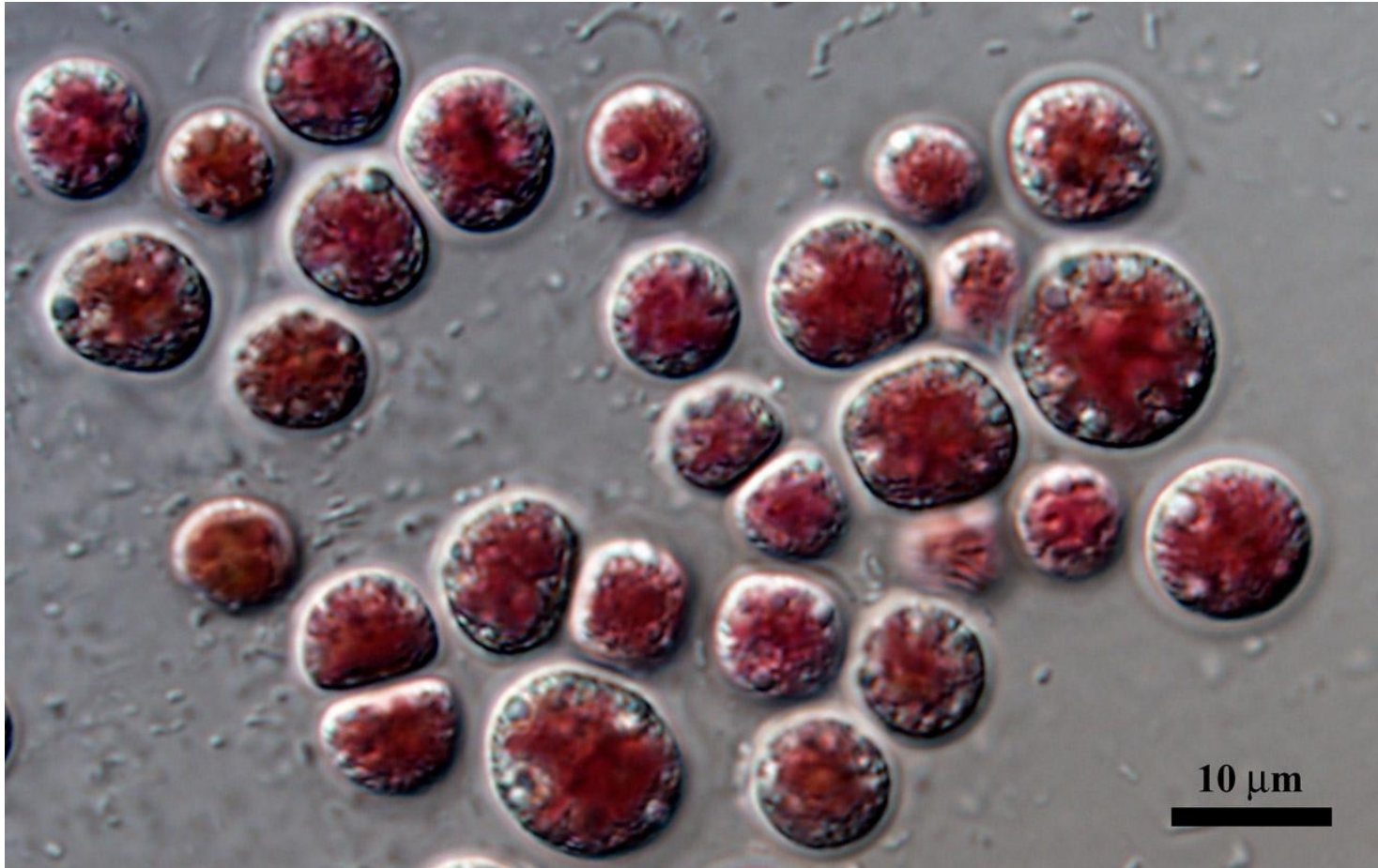
System

- Třída Rhodophyceae

Podtřída: **Bangiophycideae** (starší polyfyletická), jednodušší, převážně jednobuněčné nebo vláknité typy, jediná ploše listovitá stélka u rodu *Porphyra*

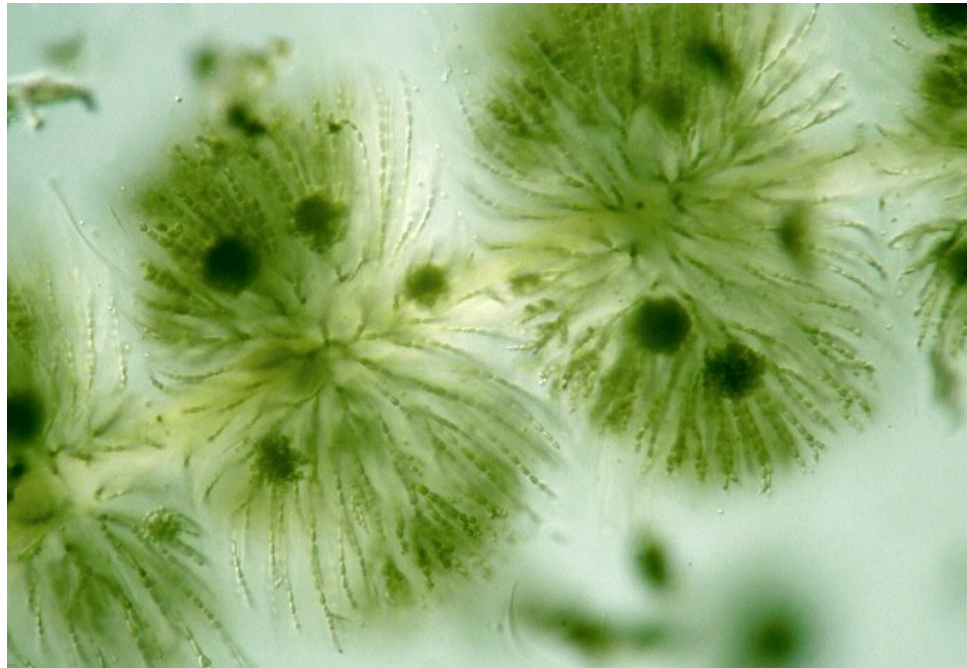
Podtřída: **Florideophycideae** (mladší monofyletická), mnohobuněčné a makroskopické stélky, **karpogony s trichogynem**

Porphyridium cruentum

<http://ccala.butbn.cas.cz>

Batrachospermum sp.

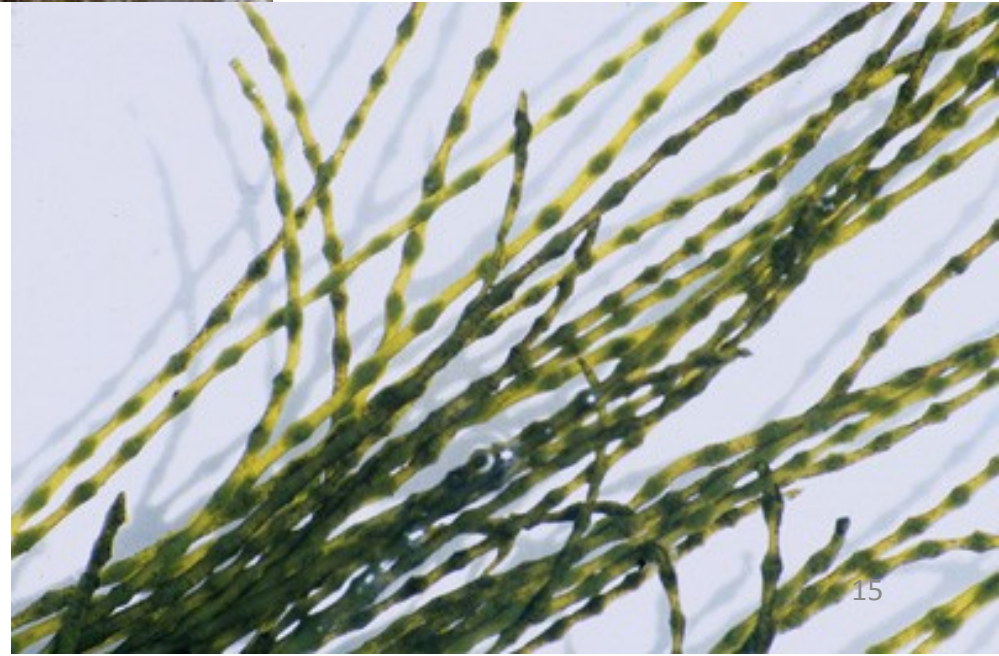

<http://protist.i.hosei.ac.jpg>

Lemanea sp.

<http://cfb.unh.edu>

Audouinella sp.

Porphyra (Nori)

<http://www.fao.org>

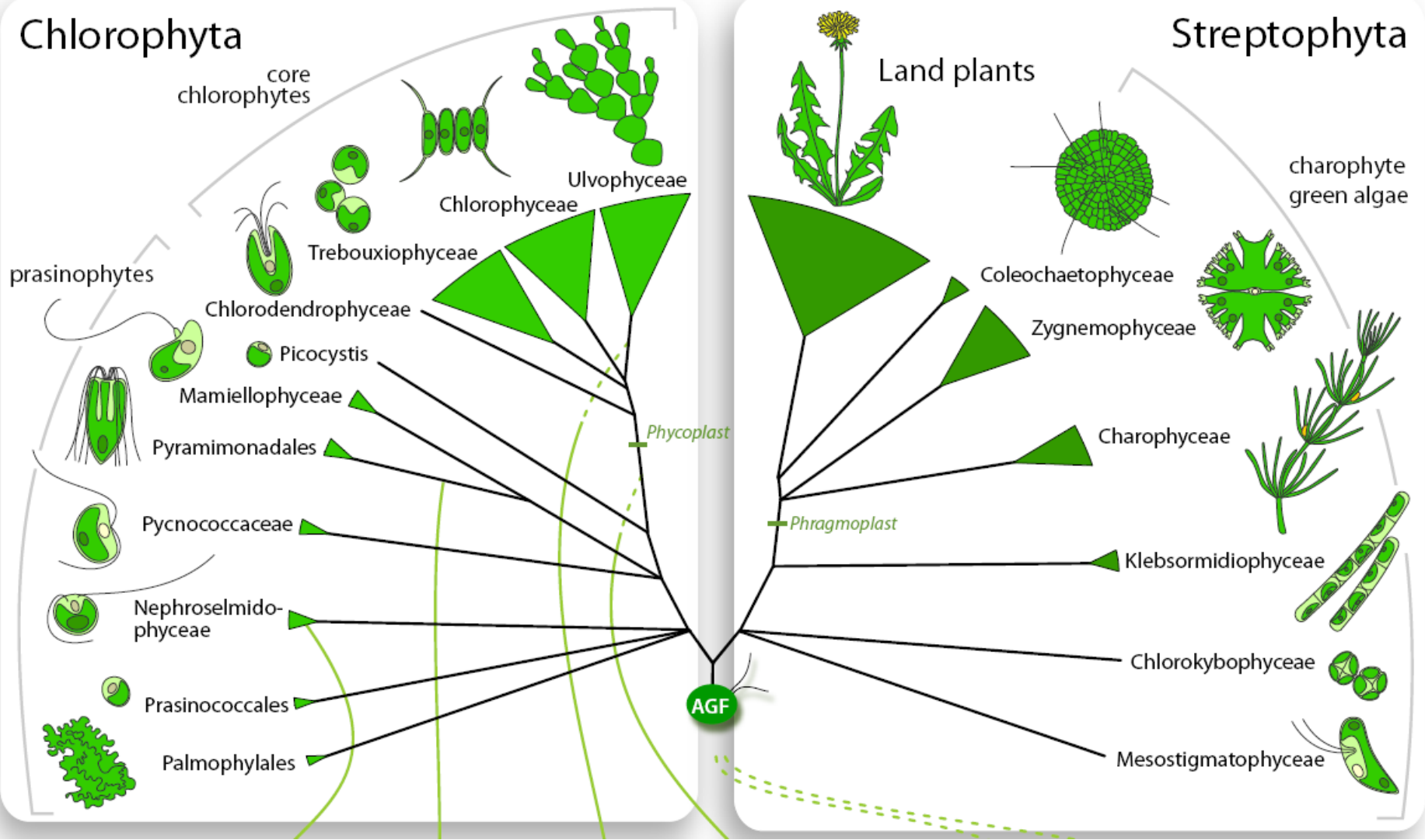
Chloroplastida (Viridiplantae)

- 1,5 mld. let staré
- Suchozemské rostliny - 700 mil. let
- Monofyletický původ (sekvence aminokyselin aktinu, enzymu Rubisco a nukleotidů 18S rRNA)
- 2 sesterské vývojové linie
- Chlorophytae - odd. Chlorophyta
- Streptophytae - odd. Charophyta, Bryophyta, Cormophyta

Chlorophyta

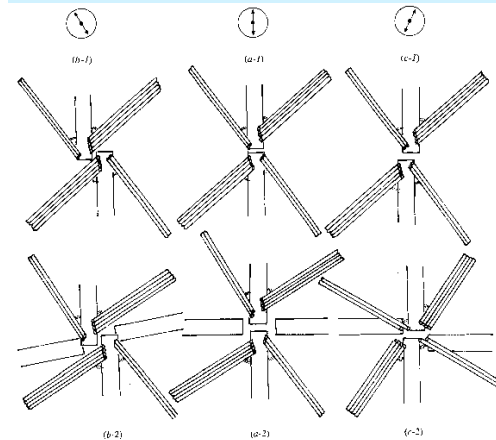
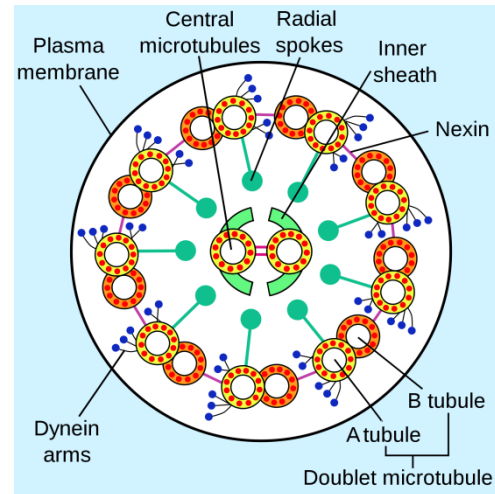
- Slepá vývojová linie
- Všechny typy stélek (téměř)
- **Chlorofyly a, b**, β -karoten (karotenoidy někdy velmi výrazné)
- BS zpravidla celulózní (občas glykoprotein)
- Lutein, zeaxantin, violaxantin, neoxantin
- Pyrenoid
- Stigma v chloroplastu
- **Fykoplast** v mitóze
- **Škrob** (chloroplasty, leukoplasty, povrch pyrenoidu)

Chloroplastida

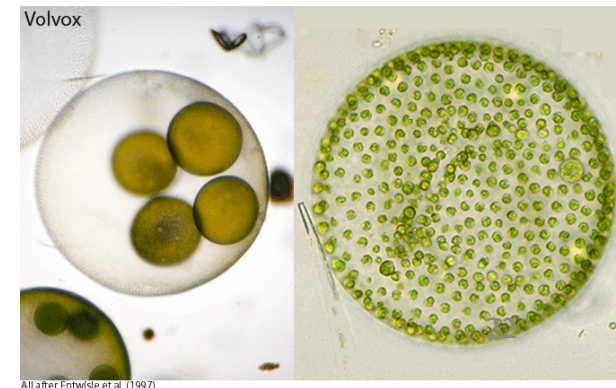
Chlorophyta

- Bičíkový aparát 9+2
- Tubulin
- Dynein (kontraktilní)
- Mikrotubulární kořeny
- DO-orientace (12/6)
- CCW-orientace (11/5)
- CW-orientace (1/7)

Nepohlavní rozmnožování

- Bičíkovci: **schizotomie**
- Jednobuněční: sporulace, tzv. **cytogonie** (dceřinné nebo rozmnožovací buňky vznikají uvnitř mateřské buněčné stěny. Vzniknou buď 2-4 bičíkaté zoospory nebo nepohyblivé autospory)
- Typy žijící v coenobiích se rozmnožují dceřinými **coenobii**
- Vlákňité typy se vegetativně dělí tzv. **cytotomií**, kdy se v mateřské buňce vytvoří příčná přehrádka, vzniknou dvě buňky dceřinné a část stěny mateřské buňky je zachována i pro dceřinou buňku.

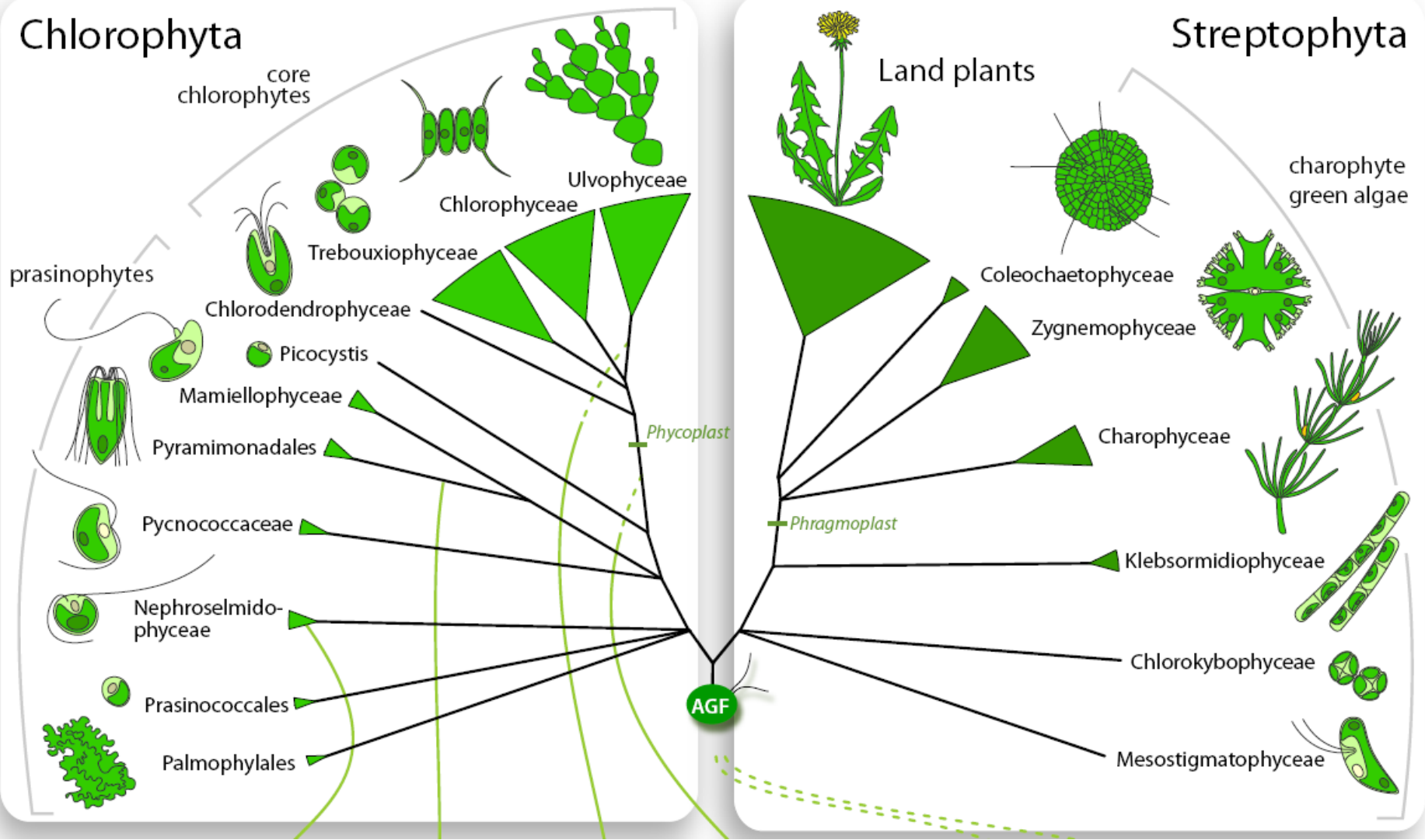
Pohlavní rozmnožování

- izo-, anizo- , oogamie
- Většina zelených řas má ortomitózu – je vytvořeno bipolární vřeténko od pólu k pólu, v metafázi jsou chromozómy uspořádány v ekvatoriální destičce.
- Dva typy ortomitózy, podle stupně rozpadu jaderné membrány:
 - **uzavřená** ortomitóza: jaderná blána zůstává zachována
 - **otevřená** ortomitóza: je klasický typ, kdy se jaderná membrána rozpadá

Mikrotubulární systémy v cytokinezi

- Oddělení dceřiných buněk
- Dva typy: fykoplast, fragmoplast
- **Fykoplast:** mitotické vřeténko se úplně rozpadne, vytvoří se nová struktura kolmo na jeho původní směr (primitivnější způsob)
- **Fragmoplast:** vzniká z pozůstatků mitotického vřeténka, zakládá se buněčná destička (odvozenější, mají ho vyšší rostliny)

Chloroplastida

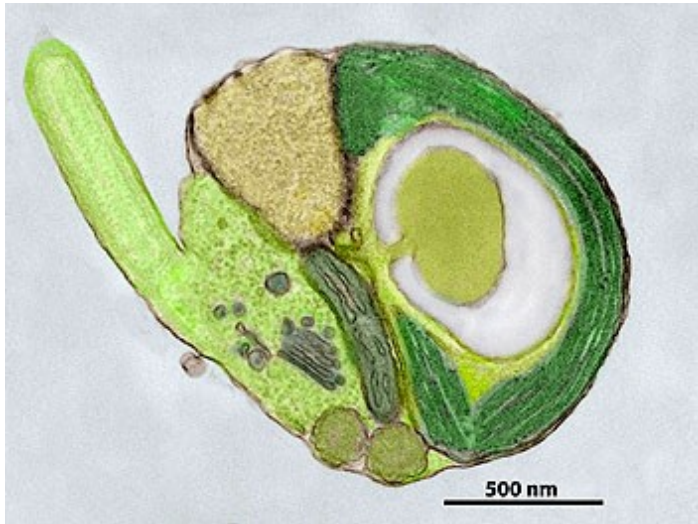

System, třídy

Důležité znaky:

1. sekvence SSU rDNA
 2. Morfologie stélek, povrch buněk
 3. Způsob rozmnožování
 4. Postavení bazí bičíků
- Prasinophyceae (většinou bičíkovci s organickými šupinami na povrchu)
 - Ulvophyceae (vláknité až sifonální stélky a CCW konfigurace)
 - Cladophorophyceae
 - Bryopsidophyceae
 - Dasycladophyceae
 - Trentepohliophyceae
 - Trebouxiophyceae (většinou jednobuněční s CCW konfigurací)
 - Chlorophyceae (mnoho typů stélek, stěna je polysacharidová ev. glykoproteinová (chlamys), bičíkatá stádia mají DO a CW)

Odd.: Chlorophyta
Třída: PRASINOPHYCEAE

<http://www.mbari.org>

Micromonas sp.

Bičíkovci

Bičíky 1-2-8

1 chloroplast s
pyrenoidem

Prasinoxantin

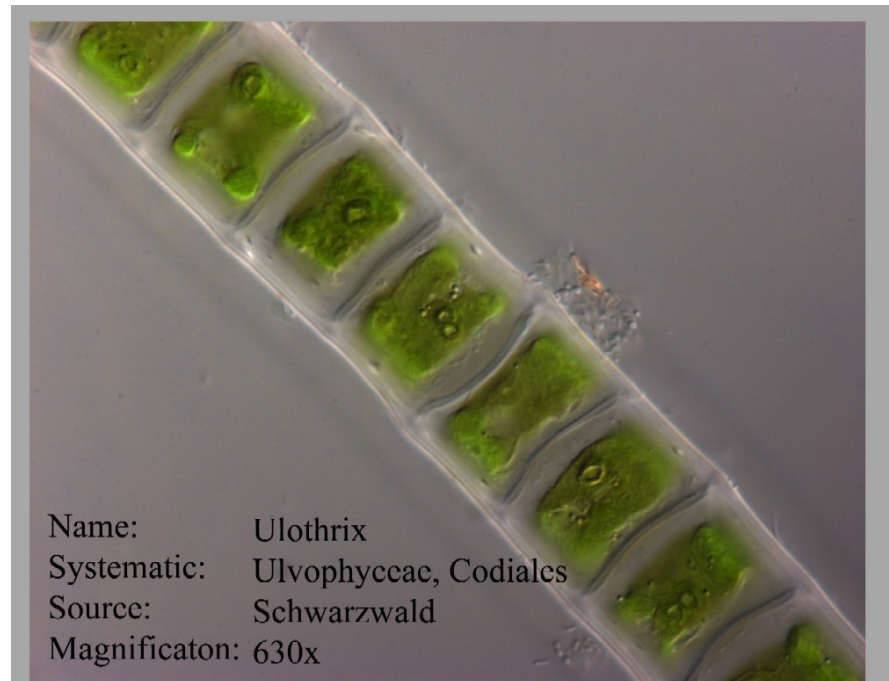
Schizotomie

Hologamie

Odd.: Chlorophyta

Třída: Ulvophyceae

- CCW-poloha
- Zoidy (2-4 bičíky)
- Šupiny
- Uzavřená mitóza
- Celulóza
- Mannan, xylan

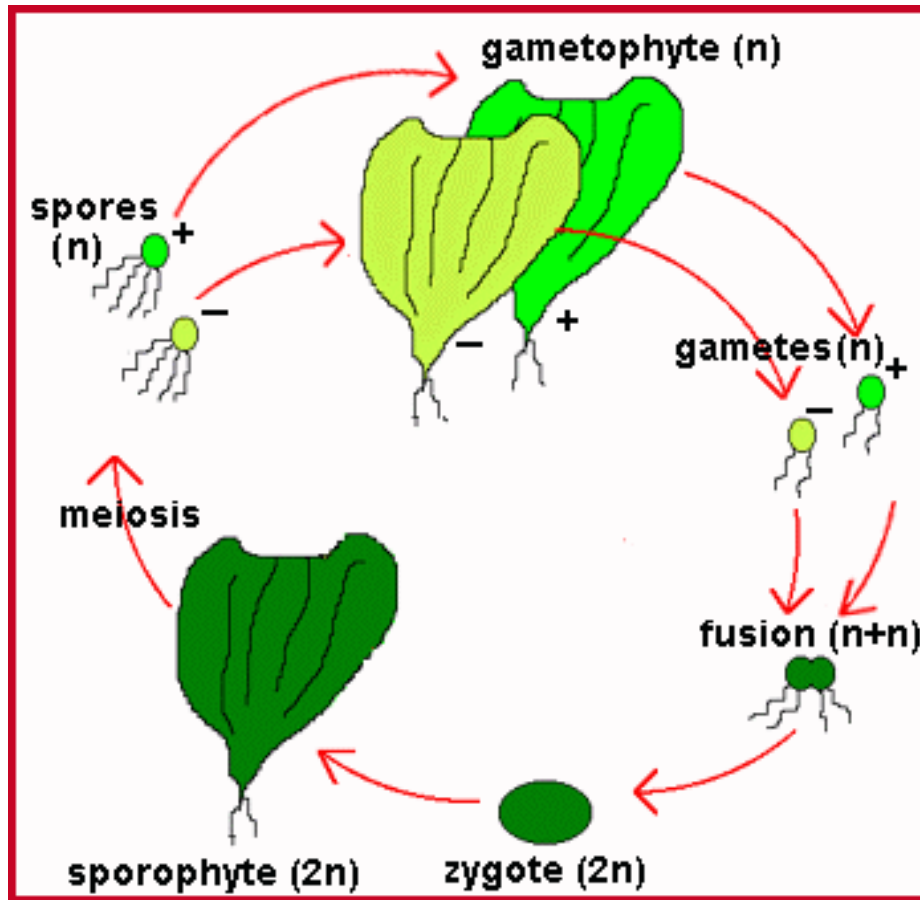

Odd.: Chlorophyta Třída: Ulvophyceae
Řád: Ulvales

<http://mkalty.org/>

Ulva lactuca

<https://s10.lite.msu.edu>

Odd.: Chlorophyta Třída: Ulvophyceae
Řád: Ulvales

© asturnatura.com

Enteromorpha sp.

Třída: Cladophorophyceae

- **Sifonokladální stélka**
- Krystalická celulóza
- Chloroplast s pyrenoidem obaleným dvoudílným škrobovým obalem
- Uzavřená mitóza
- Haplo-diplontní životní cyklus
- Izomorfní rodozměna
- CCW-orientace

Odd.: Chlorophyta Třída: Cladophorophyceae Řád: Cladophorales

Cladophora aegagropila
Řasokoule 😊

Cladophora glomerata

Třída: Bryopsydophyceae

- **Cenocyt**
- Centrální vakuola
- Celulóza, xylan, mannan, glukan
- Heteroplastické druhy - amyloplasty
- Haplo-diplontní cyklus
- Izogamie
- **Makroskopický, mnohjaderný gametofyt**
- CCW-orientace
- **Invazní řasy - agresivní druhy - *Caulerpa taxifolia***

Odd.: Chlorophyta Třída: Bryopsidophyceae Řád: Bryopsidales

gnu - www.aquaportail.com

<http://www.aquaportail.com/>

Caulerpa taxifolia

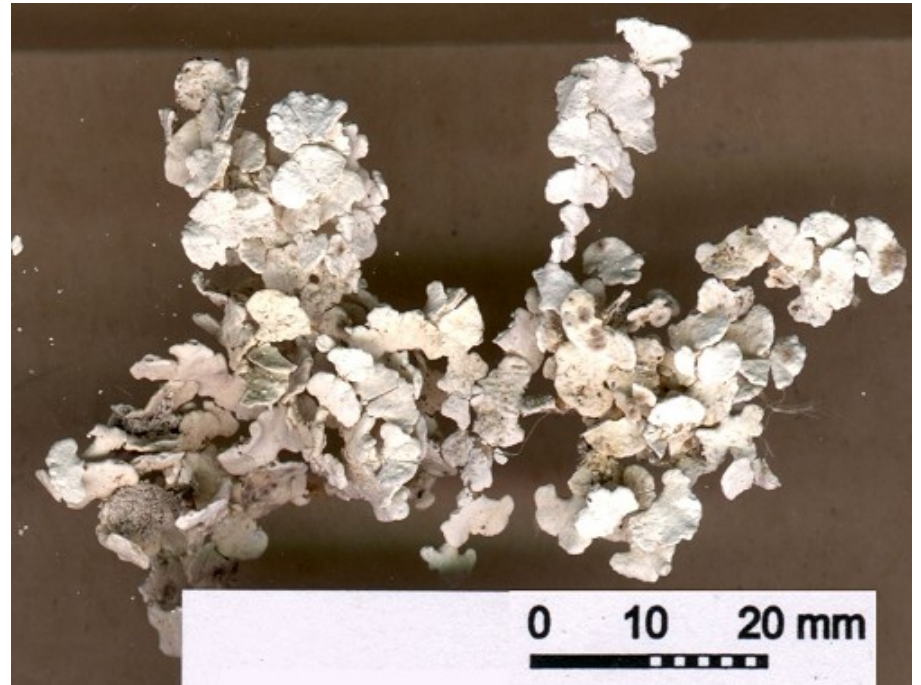
Odd.: Chlorophyta Třída: Bryopsidophyceae
Řád: Bryopsidales

<http://www.natuurlijkmooi.net/>

Codium sp.

Odd.: Chlorophyta Třída: Bryopsidophyceae Řád: Bryopsidales

<http://www.virtual-geology.info/>

Halimeda sp.

Třída: Dasycladophyceae

- **Cenocyt**
- Osní část s přesleny bočních větví
- Víceletá stélka
- Proudění cytoplazmy
- Inkrustace stélky CaCO_3
- Škrob a fruktan i v cytoplazmě
- Haplontní cyklus
- Izogamie
- **Makroskopický, mnohjaderný gametofyt**
- Sporofyt jenom zygota
- CCW-orientace

Odd.: Chlorophyta Třída: Dasycladophyceae
Řád: Dasycladales

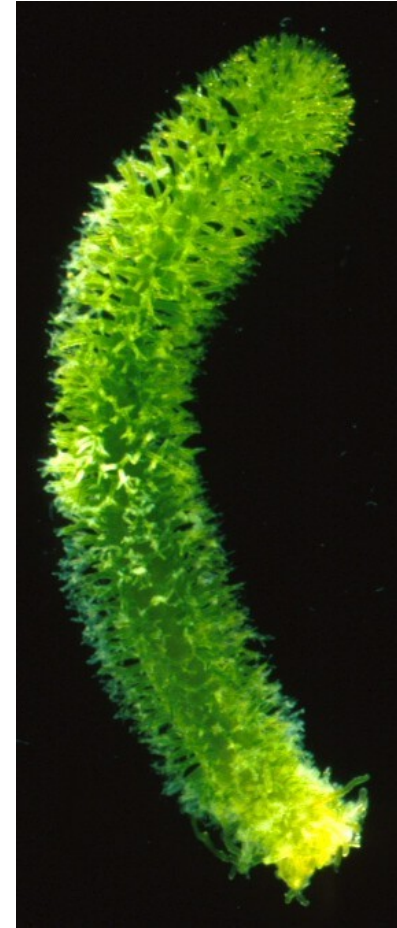

Acetabularia acetabulum

Odd.: Chlorophyta Třída: Dasycladophyceae
Řád: Dasycladales

<http://www.natuurlijkmooi.net>

<http://deptsec.ku.edu>

Dasycladus sp.

Třída: Trentepohliophyceae

- **Diskovitá nebo vláknitá stélka**
- Fragmoplast
- Hematochrom - sekundární karotenoidy a β -karoten
- Životní cyklus: haplontní, haplo-diplontní
- Aerické řasy

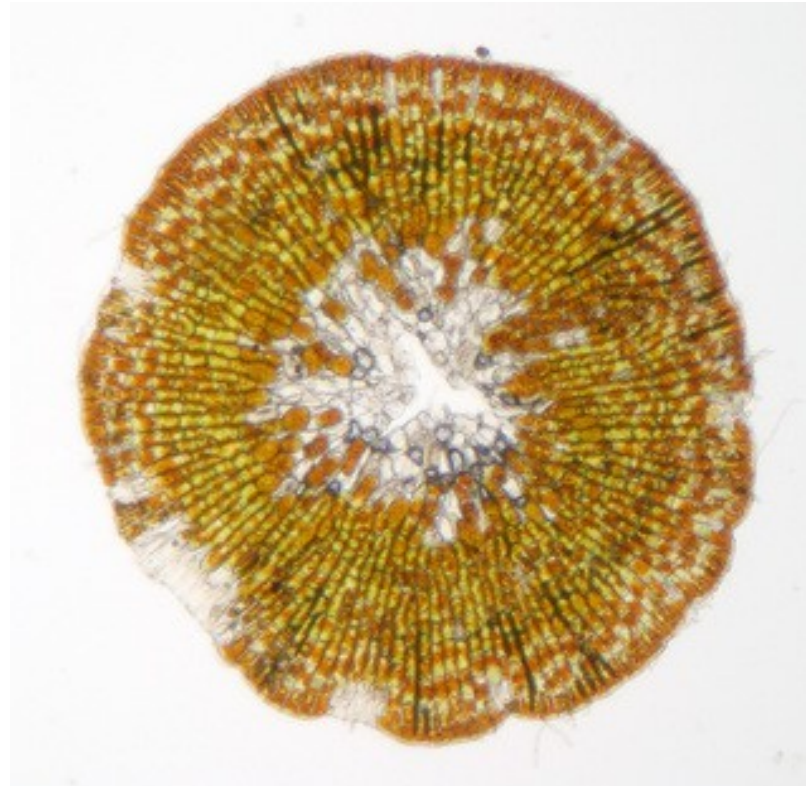
Odd.: Chlorophyta Třída: Trentepohliophyceae Řád: Trentepohliales

<http://www.bioref.lastdragon.org/>

Trentepohlia sp.

Odd.: Chlorophyta Třída: Trentepohliophyceae Řád: Trentepohliales

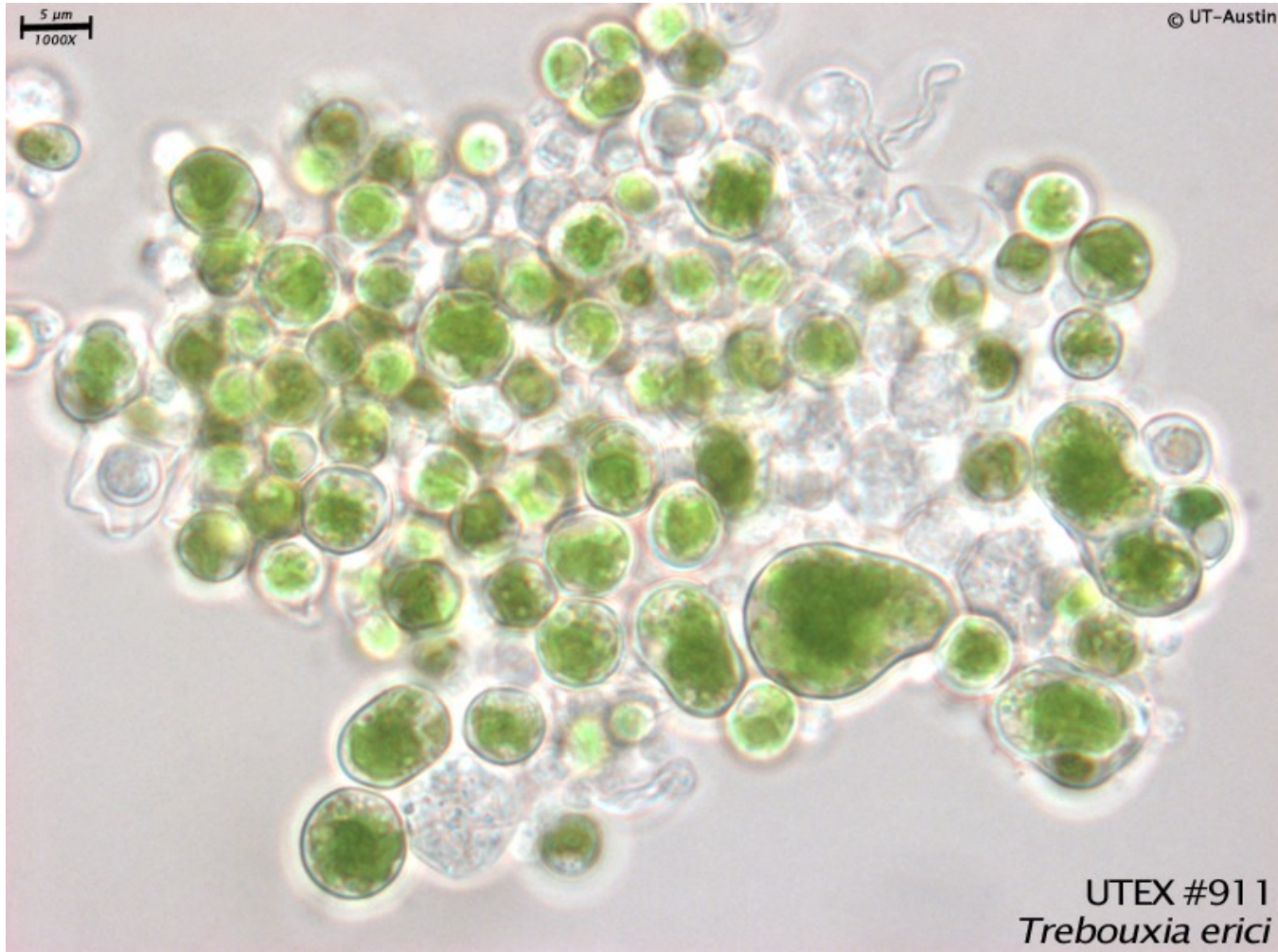
<http://www.discoverlife.org/>

Phycopeltis arundinacea

Třída: Trebouxiophyceae

- Jednobuněčné a vláknité řasy
- Kinetozom - CCW konfigurace
- Mitóza uzavřená
- Fykoplast
- Aplanospory, autospory
- **Často tvoří symbionty v lišejnících**
- Sladkovodní biotopy

Odd.: Chlorophyta Třída: Trebouxiophyceae
Řád: Trebouxiales

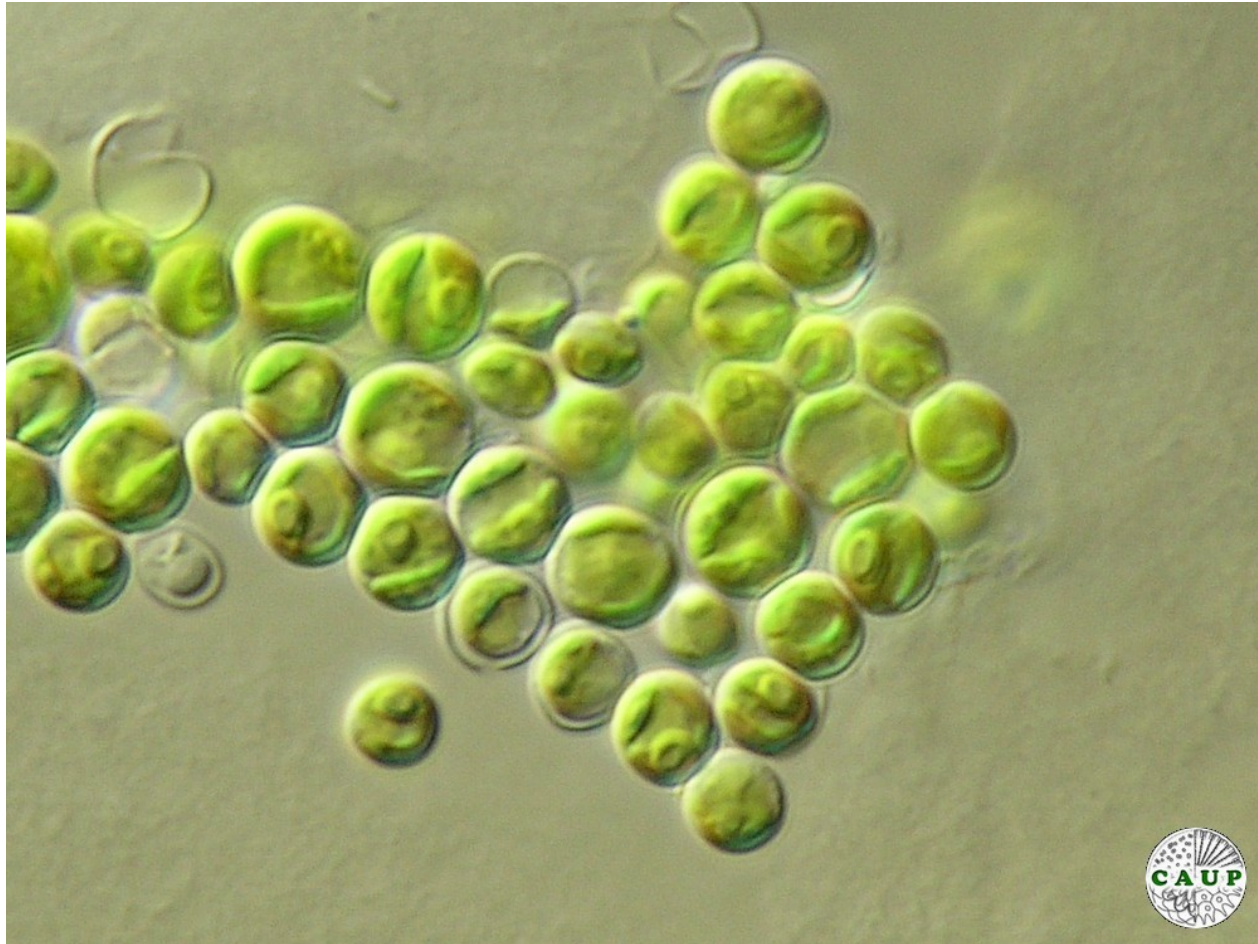

Trebouxia sp.

Trebouxia sp. - lichenizovaná

Odd.: Chlorophyta Třída: Trebouxiophyceae
Řád: Chlorellales

Chlorella sp.

Odd.: Chlorophyta Třída: Trebouxiophyceae Řád: Oocystales

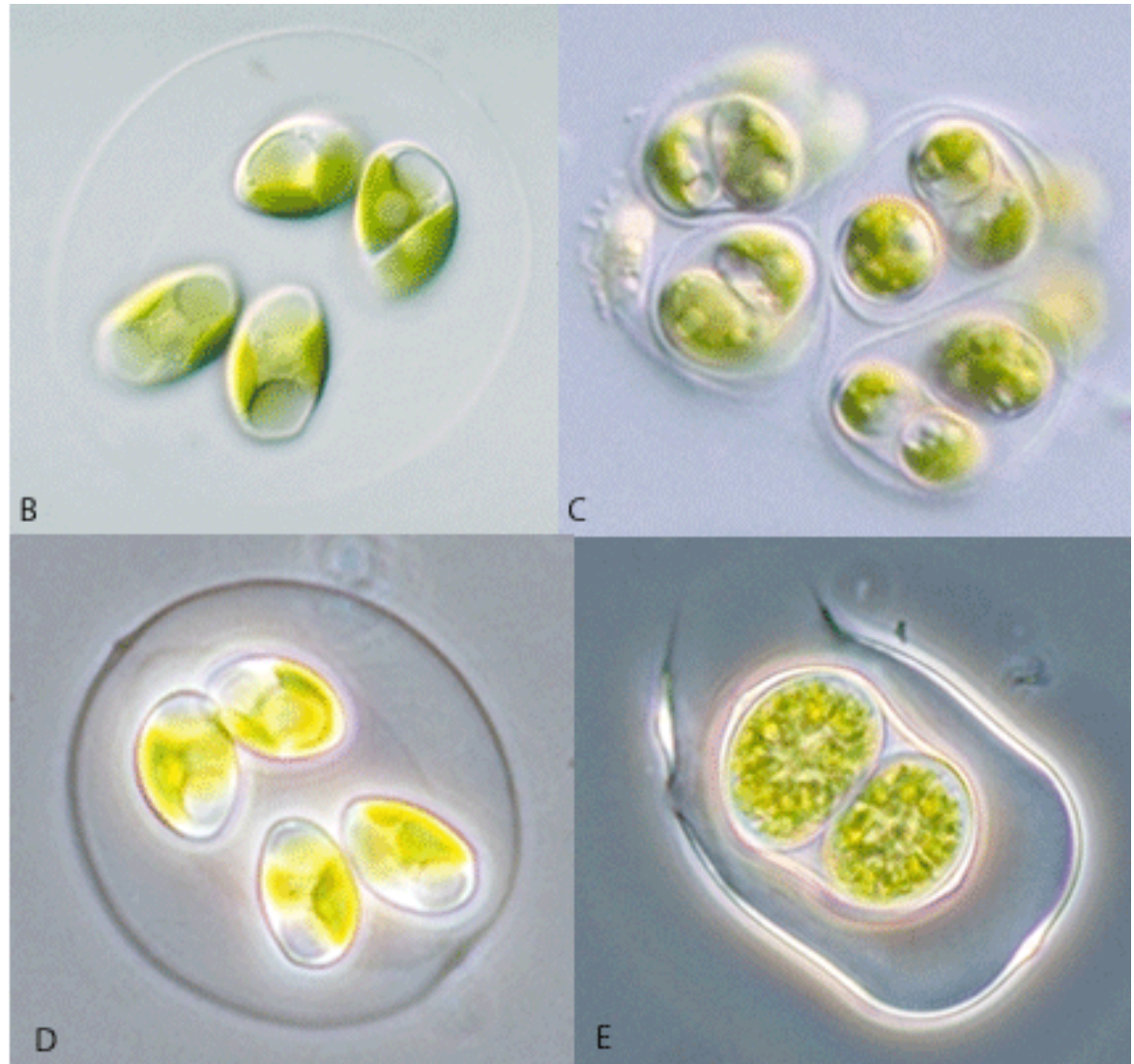
Oocystis

A

A after Prescott (1951)

B, C, D, E after Entwisle et al. (1997)

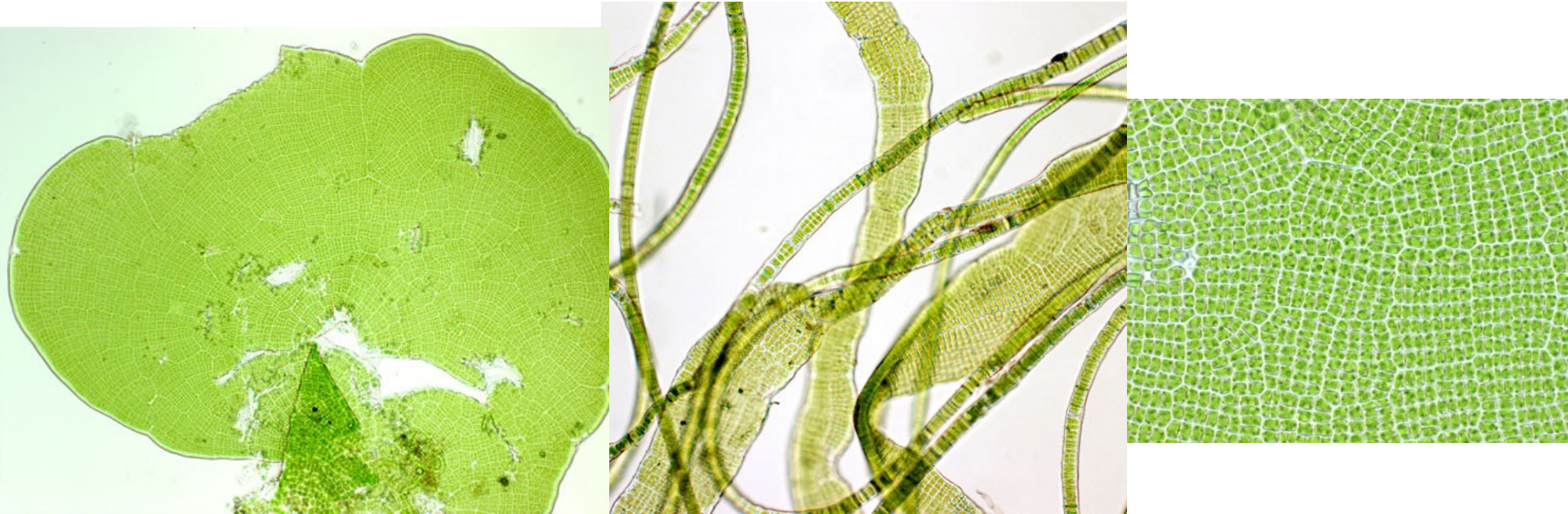
B

C

D

E

Odd.: Chlorophyta Třída: Trebouxiophyceae
Řád: Prasiolales

<http://www.seaweedsokalaska.com/>

Prasiola sp.

Třída: Chlorophyceae

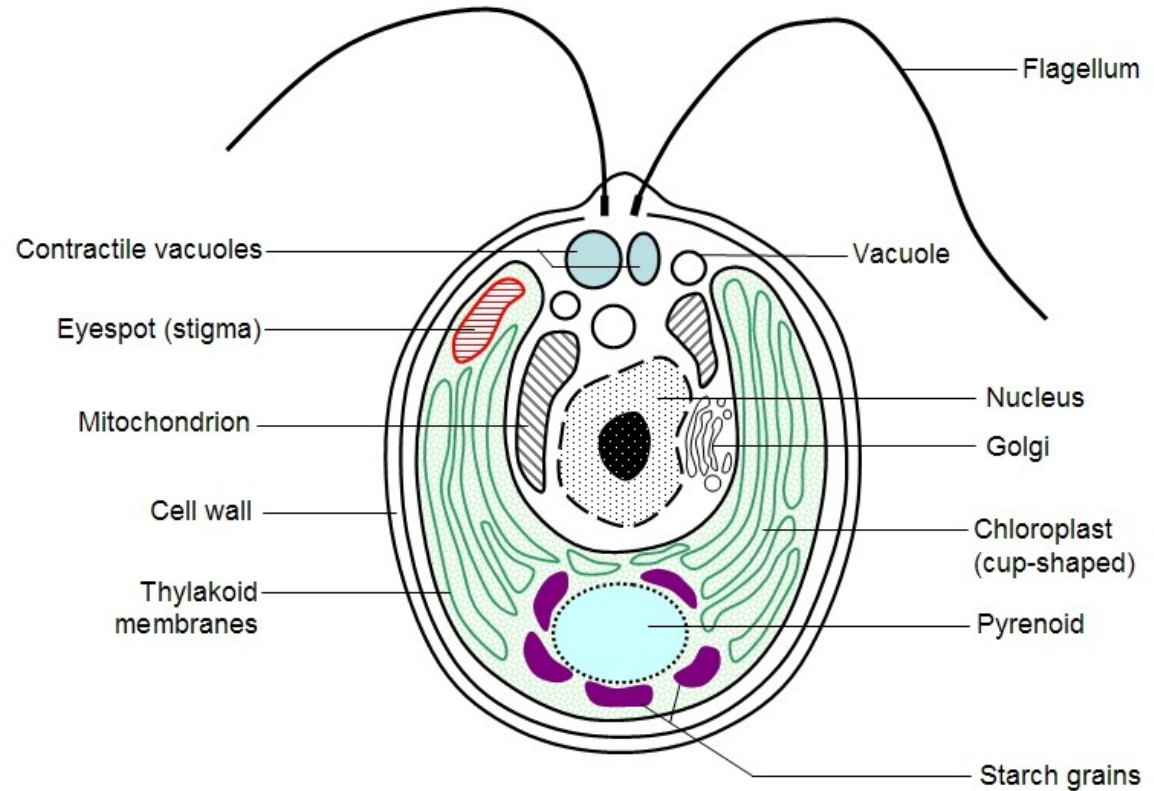
- **Bičíkovci, kapsální, kokální, vláknité řasy**
- Zoospory, spermatozoidy
- Kinetozom - CW konfigurace převládá (DO u některých)
- Bičíky bez mastigonem, stejně dlouhé
- **Chlamys**
- Sporopolenin (*Scenedesmus*, *Pediastrum*) - fosilizace
- Aplanospory, hemiaplanospory, autospory
- Kolonie, **cenobium**

Odd.: Chlorophyta Třída: Chlorophyceae Řád: Chlamydomonadales

Chlamydomonas

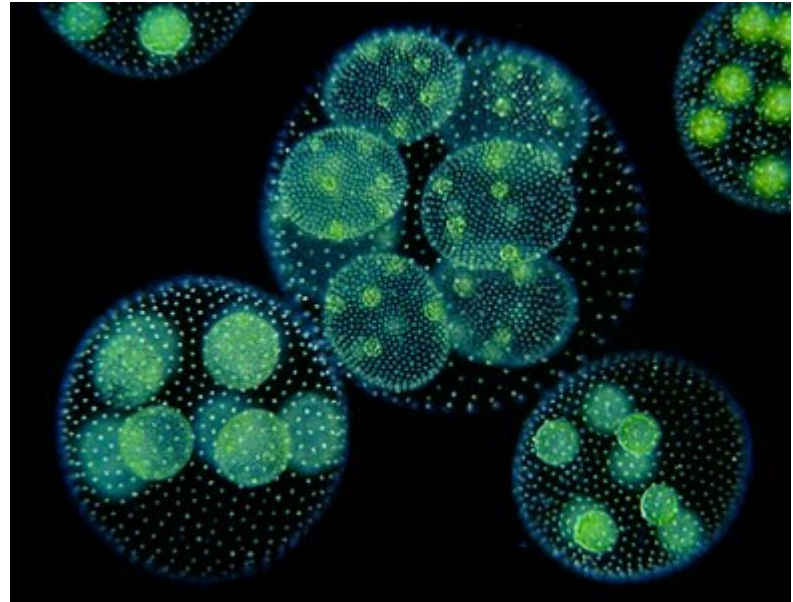
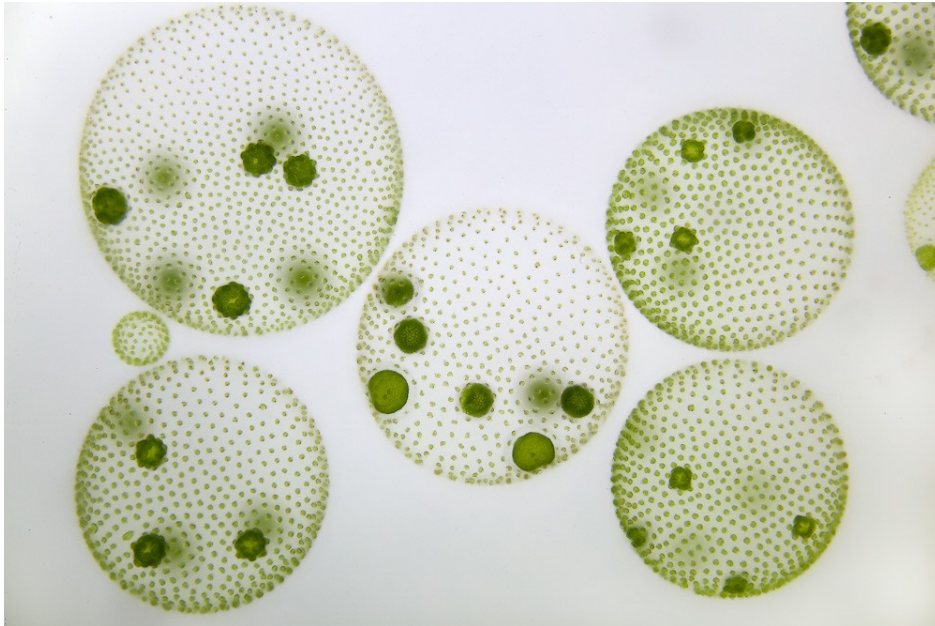
<http://web.mst.edu>

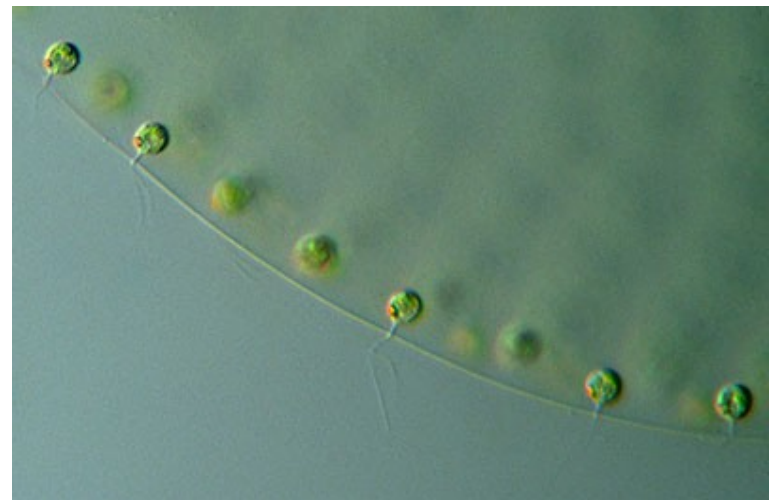
http://cronodon.com/BioTech/Algal_Bodies.html

Chlamydomonas sp.

Odd.: Chlorophyta Třída: Chlorophyceae
Řád: Volvocales

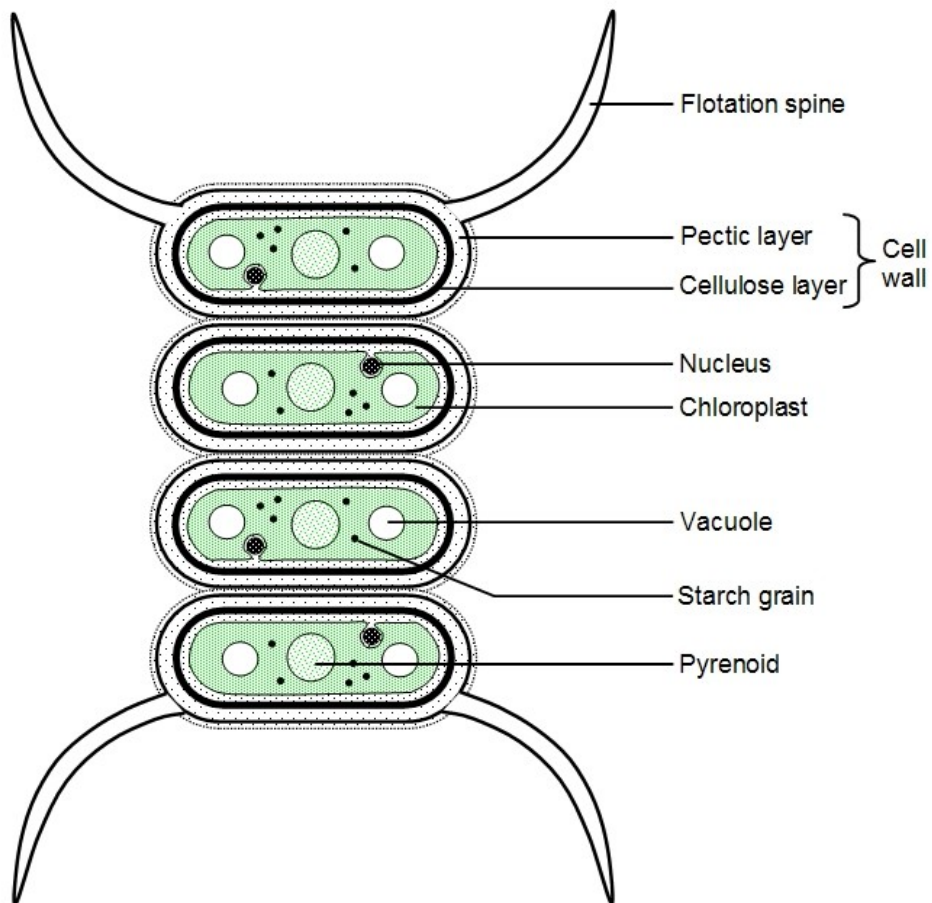

<http://www.microscopy-uk.org.uk>

Volvox sp.

Odd.: Chlorophyta Třída: Chlorophyceae Řád: Chlorococcales

Scenedesmus

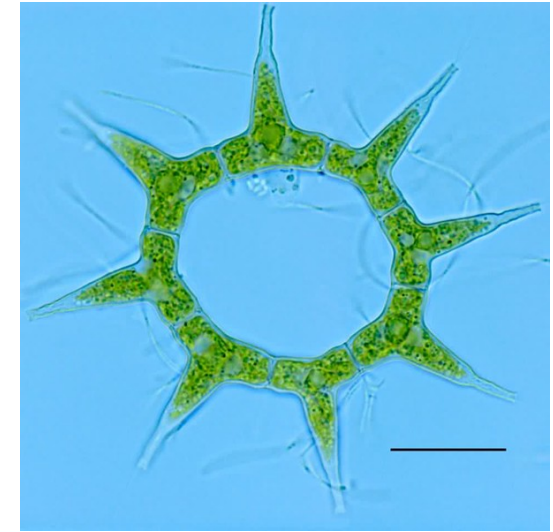
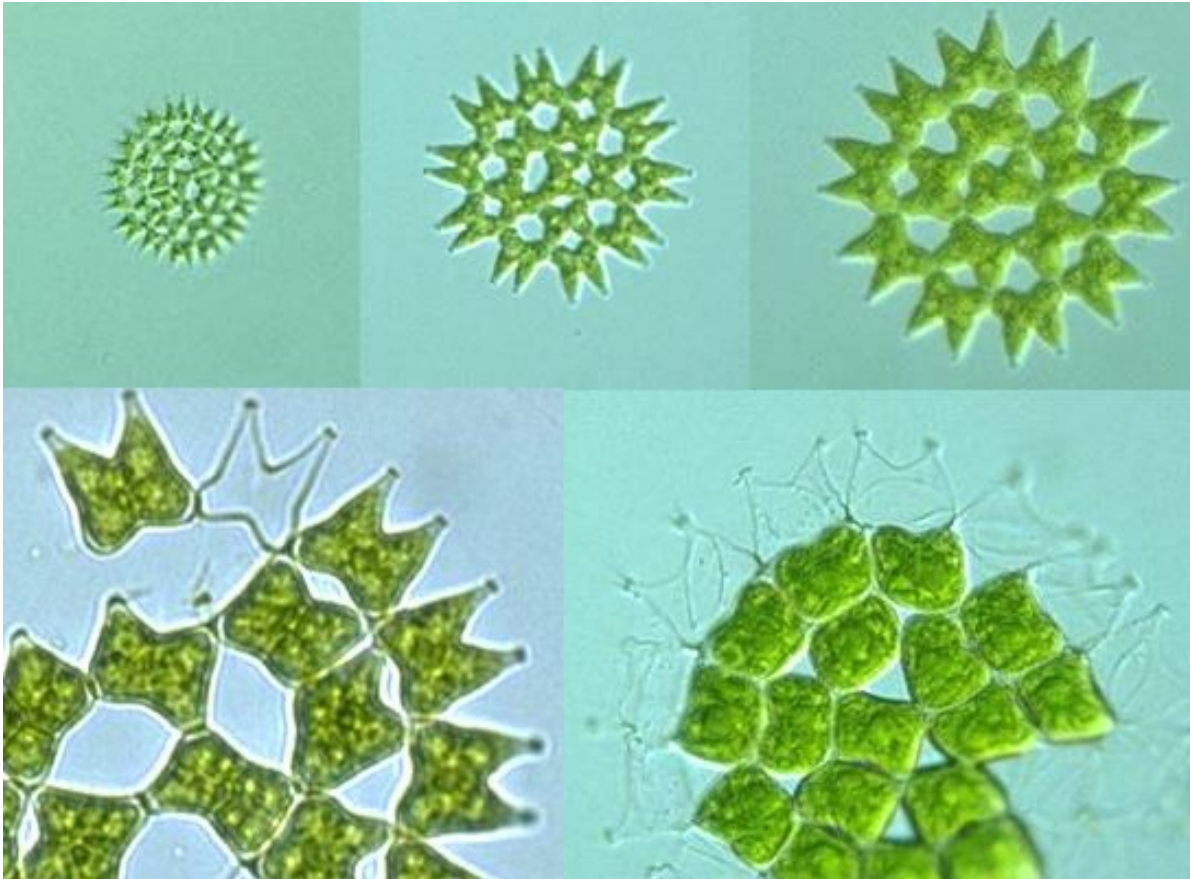

<http://cfb.unh.edu/phycokey>

http://cronodon.com/BioTech/Algal_Bodies.html

Desmodesmus sp.

Odd.: Chlorophyta Třída: Chlorophyceae Řád: Chlorococcales

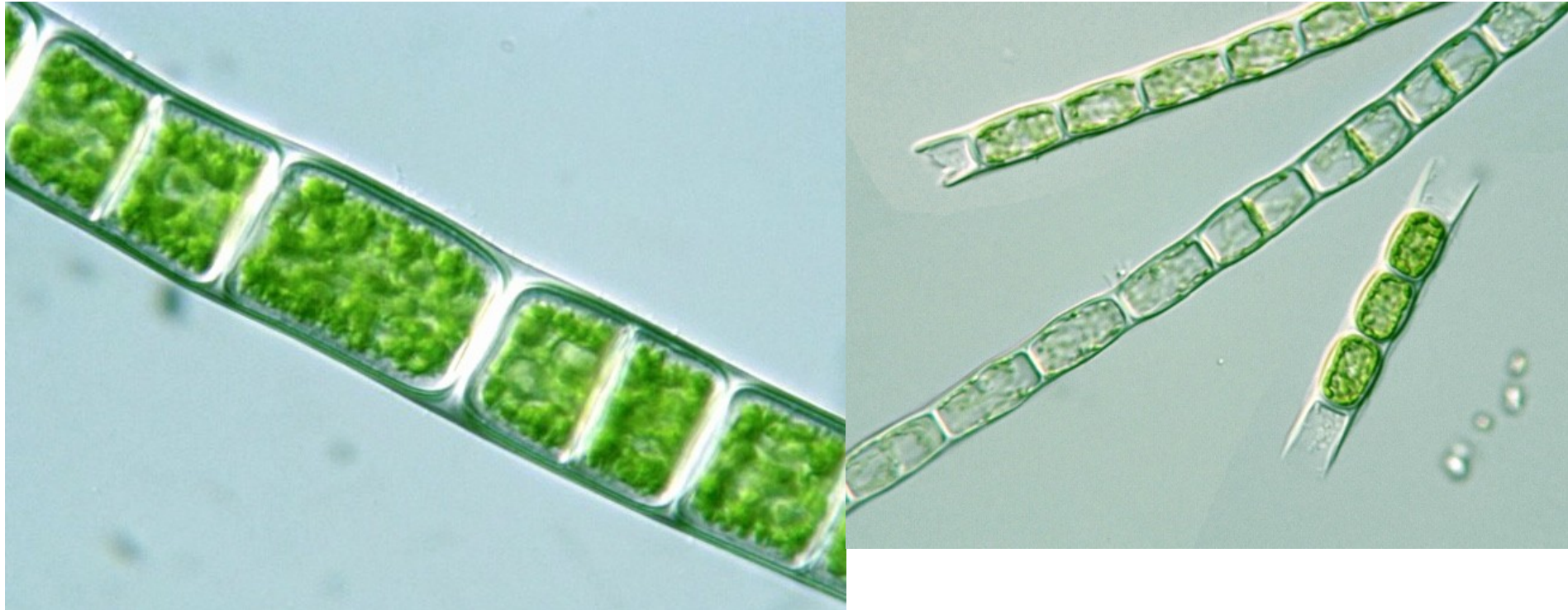

<http://cfb.unh.edu/phycokey>

<http://protist.i.hosei.ac.jp>

Pediastrum sp.

Odd.: Chlorophyta Třída: Chlorophyceae
Řád: Microsporales

<http://protist.i.hosei.ac.jp>

Microspora sp.

Odd.: Chlorophyta Třída: Chlorophyceae
Řád: Oedogoniales

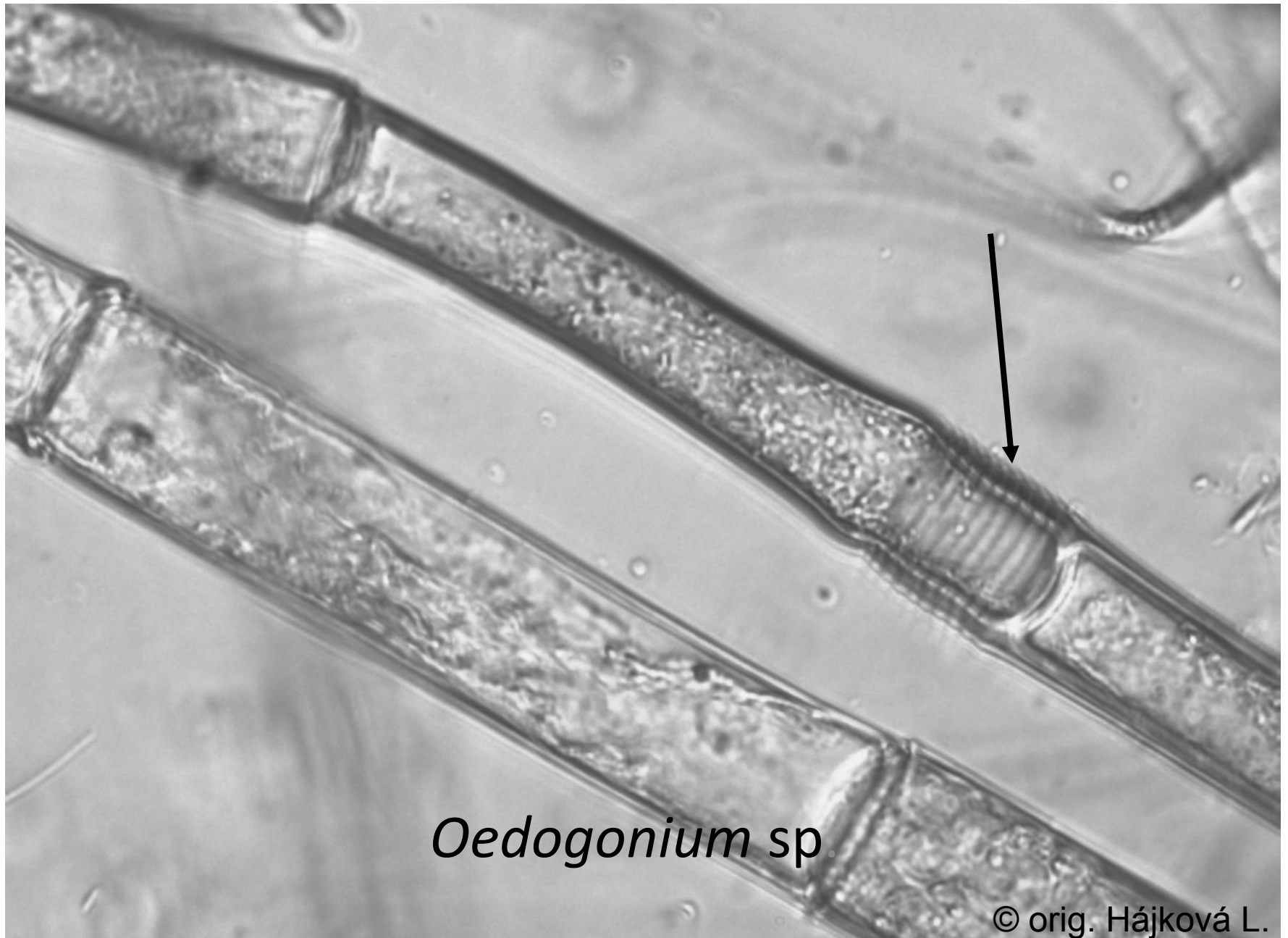
Iniciální stadium

<http://protist.i.hosei.ac.jp>

Oedogonium sp.

Odd.: Chlorophyta Třída: Chlorophyceae Řád: Oedogoniales

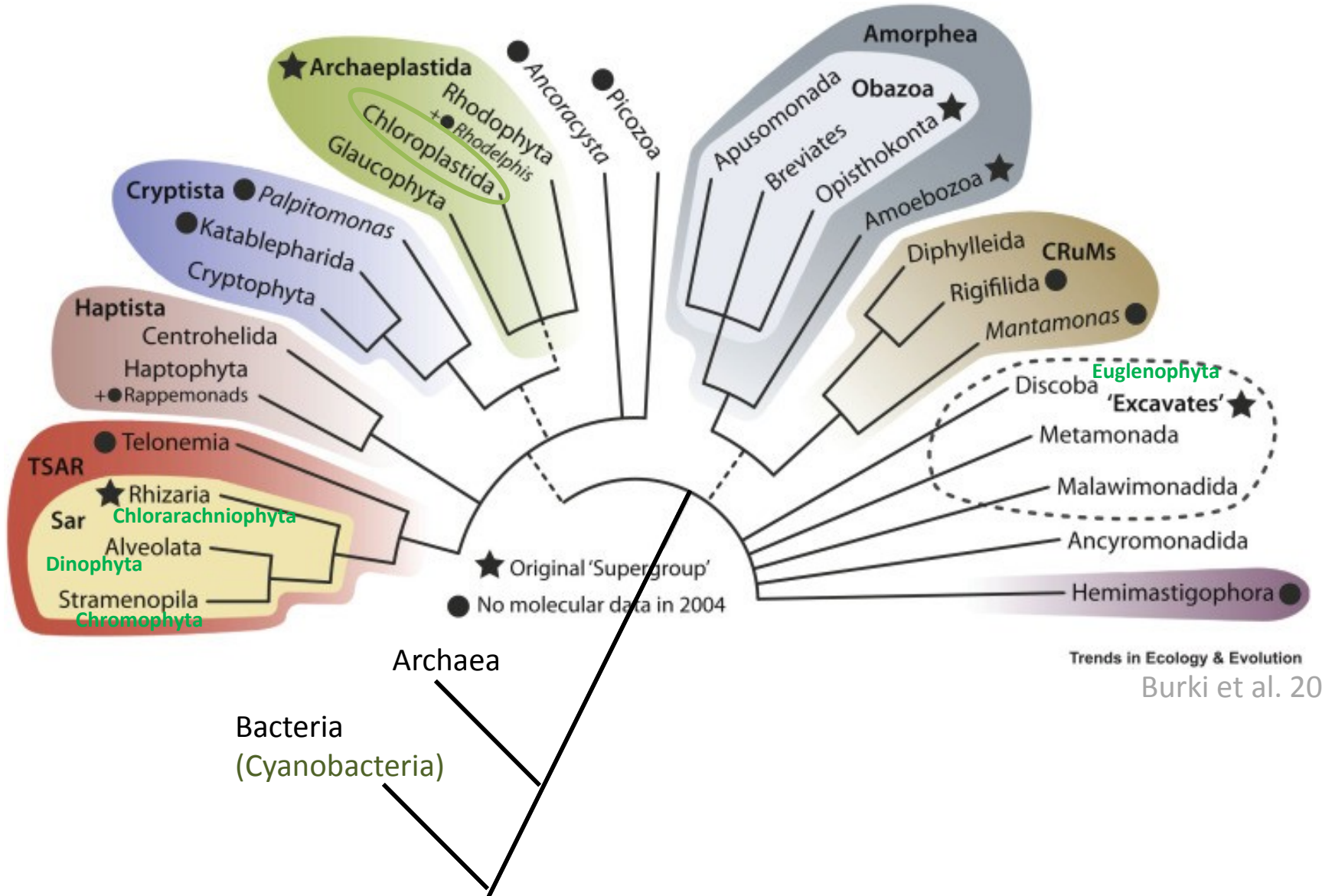
Oedogonium sp.

© orig. Hájková L.

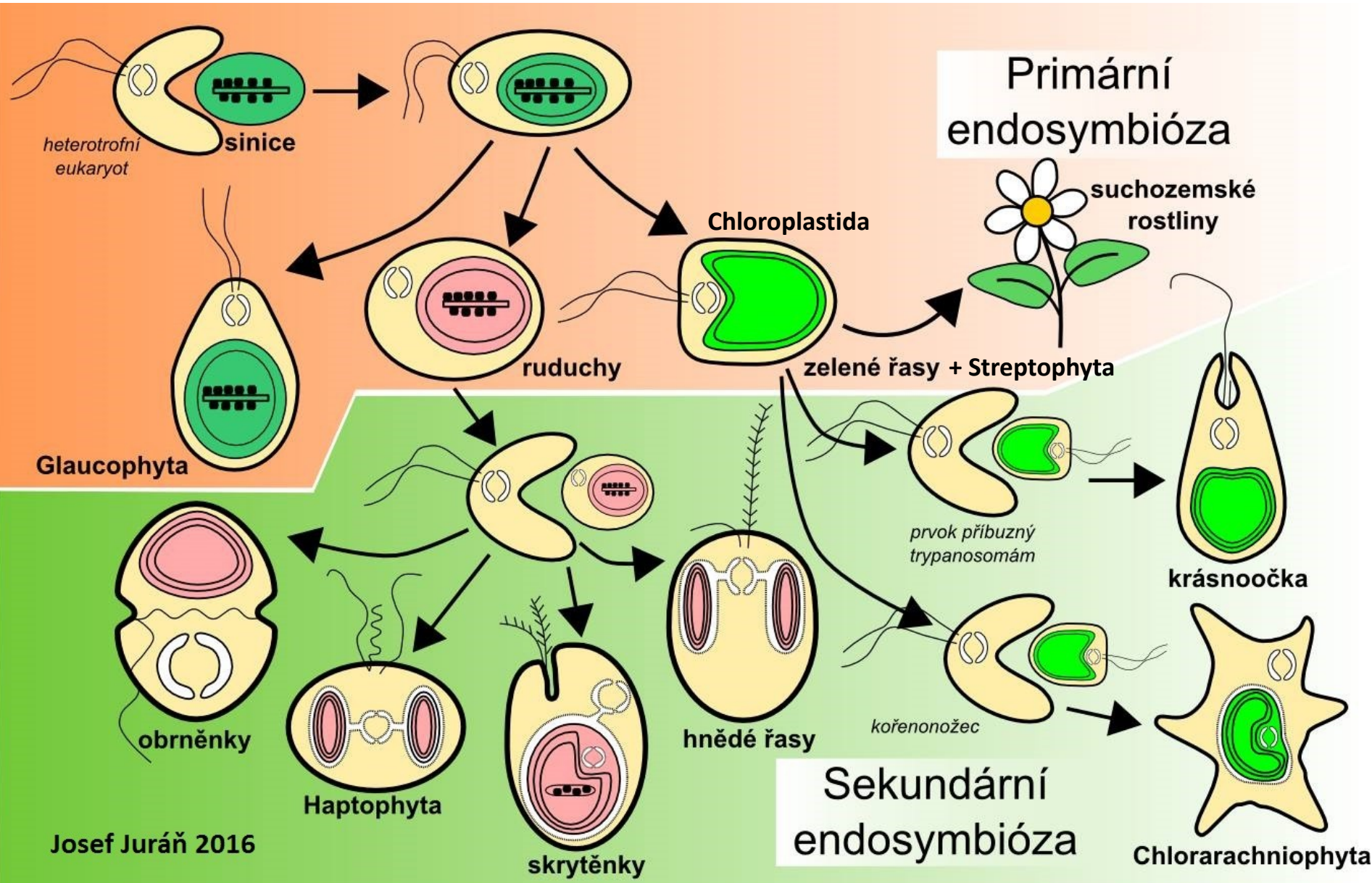
Charophyta

System

Endosymbiotická teorie

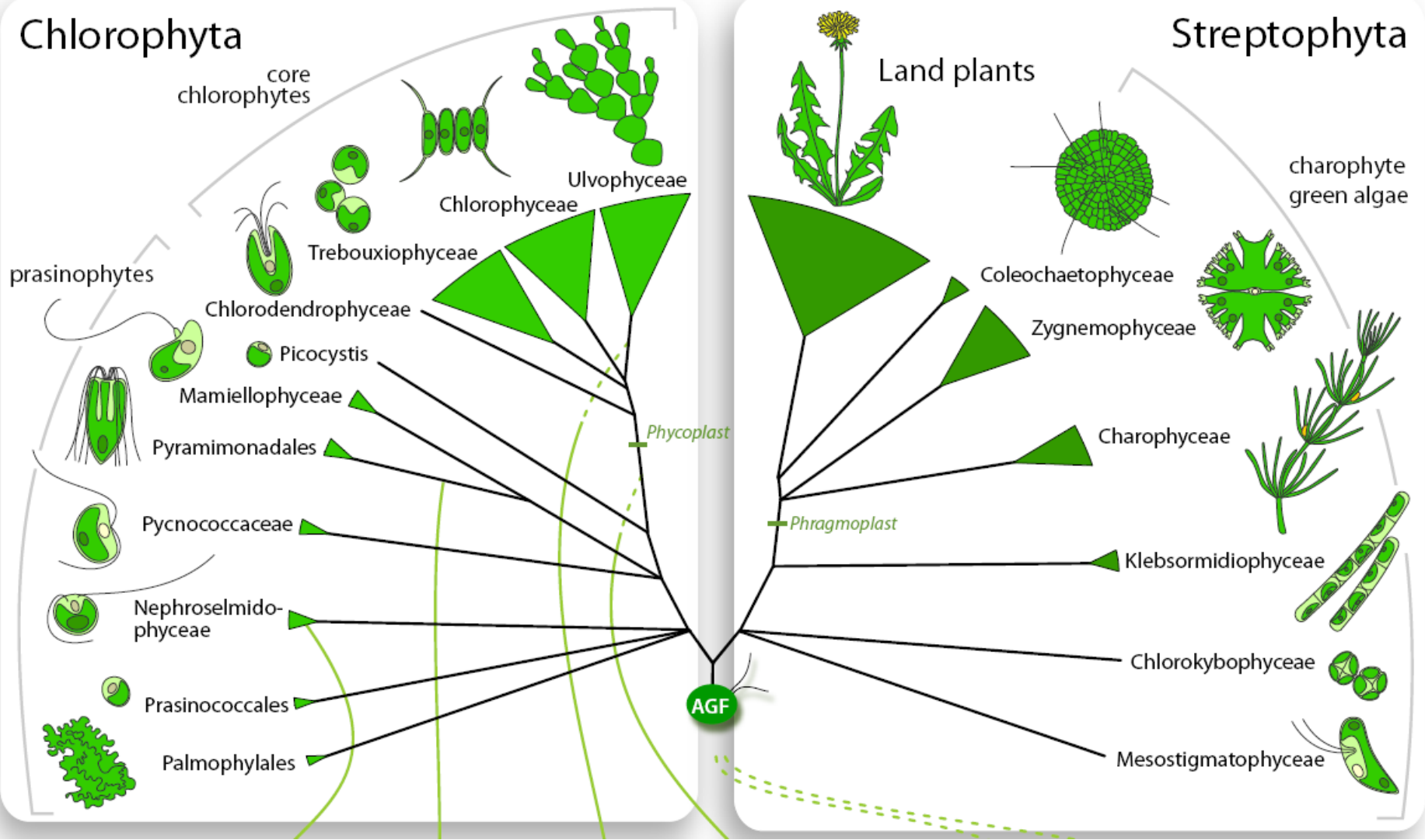

Přehled systému Archaeplastida

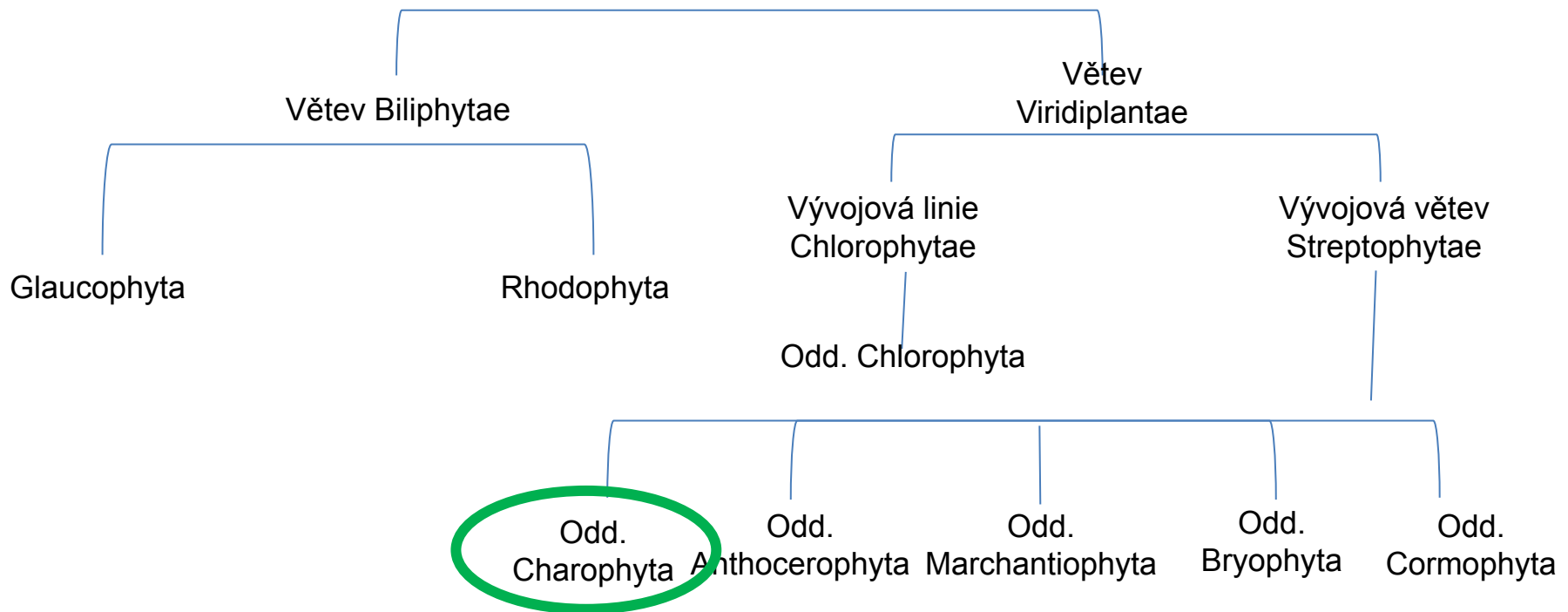
- Větev **Biliphytae**
 - Odd. Glaucophyta
 - Odd. Rhodophyta

- Větev **Viridiplantae- Chloroplastida**
 - Vývojová linie Chlorophytae
 - Odd. Chlorophyta
 - Vývojová linie Streptophytae
 - Odd. Charophyta
 - Odd. Anthocerotophyta
 - Odd. Marchantiophyta
 - Odd. Bryophyta
 - Odd. Cormophyta

Chloroplastida

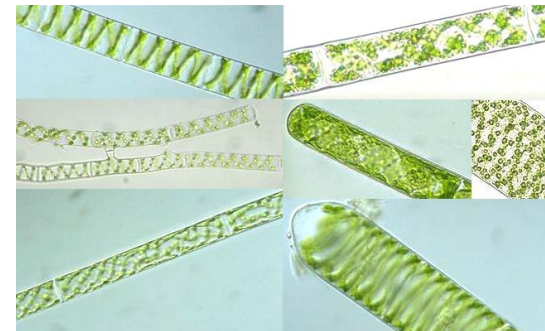

Přehled systému - Archaeplastida

Vývojová větev Streptophytae, odd.: CHAROPHYTA

- Výchozí pro zelené rostliny
- **Kokální a vláknité řasy**
- Přeslenitá vzpřímená stélka
- **Fragmoplast**
- Chloroplast s pyrenoidem (škrobová zrnka)
- Bičíkový aparát - kinetozom + 60 srostlých mikrotubulů
- Spájkivky - žádná bičíkatá stadia
- Zoospory, spermatozoidy
- Izogamie, anizogamie, oogamie, konjugace

Oddělení Charophyta, třídy

- Mesostigmatophyceae
- Klebsormidiophyceae
- Coleochaetophyceae
- Charophyceae
- Zygnematophyceae

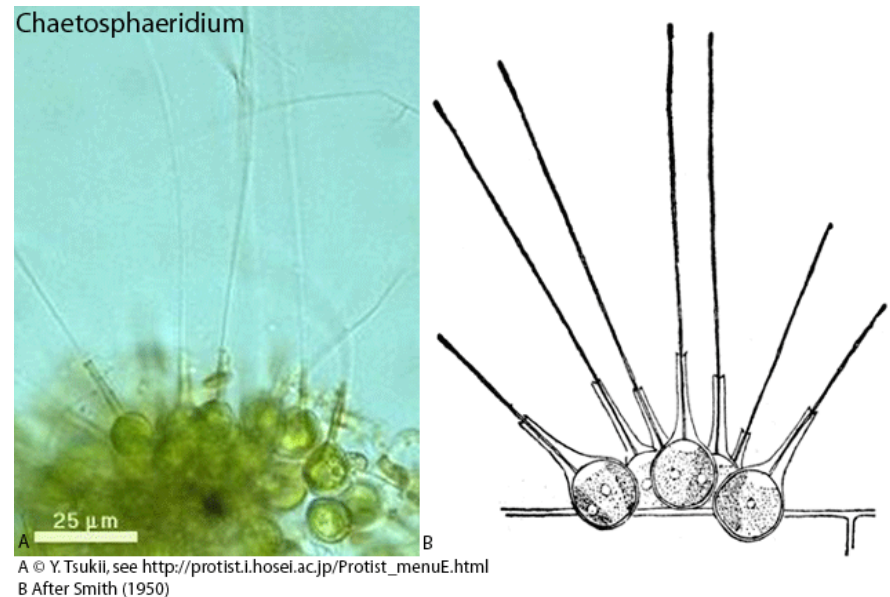
Mesostigmatophyceae

- Sladkovodní
- Bičíkovci
- Šupiny

Mesostigma viride

Chaetosphaeridium

Třída Klebsormidiophyceae

- Jediný rod *Klebsormidium*
- Kosmopolitní
- Voda, **terestrické biotopy**, půda
- Vlákňité stélky
- Buňky obsahují nástěnný chloroplast s pyrenoidem

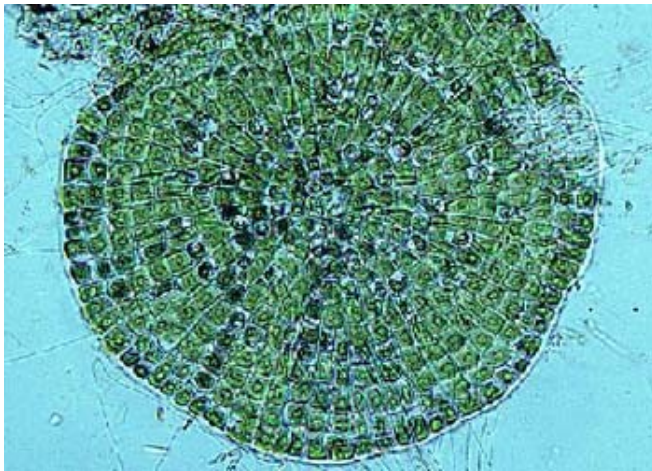
<http://cfb.unh.edu>

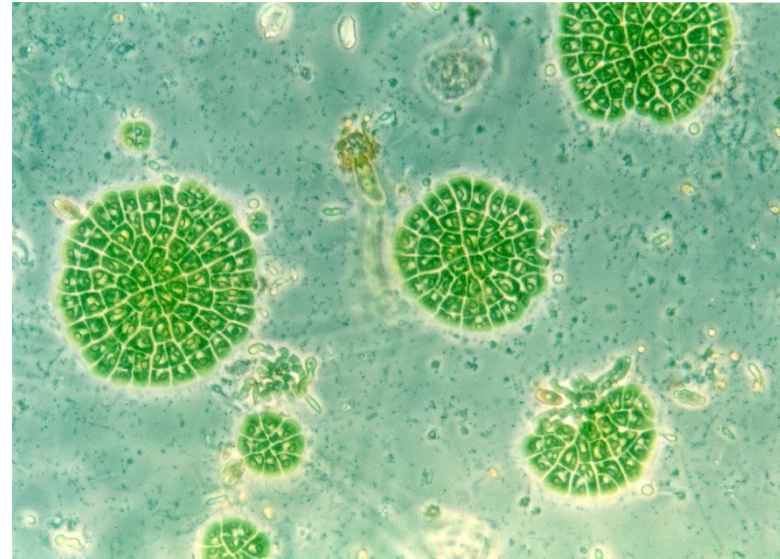
<http://cfb.unh.edu>

Třída Coleochaetophyceae

Tvoří hetrotrichální
vlákna, která se sdružují
dohromady v disk.

www.ucmp.berkeley.edu

<http://www.water-land.co.uk>

coleochaetová hypotéza vzniku vyšších rostlin

Coleochaete sp.

Třída Charophyceae

- Pletivná stélka (nody, internodia)
- Rhizoidy
- Zoospory a spermatozoidy mají 2 bičíky
- Buněčná stěna často inkrustovaná
- Rozmnožování: fragmentace stélky, oogamie
- Oogonium má korunku
- Sladké čisté vody
- Zvápenaté stélky - gyrogonity

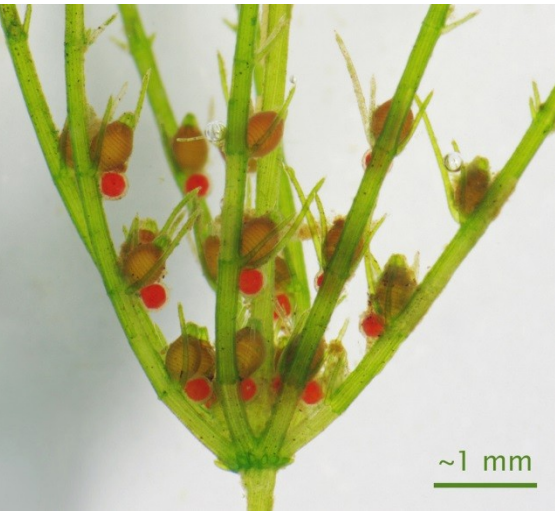
Odd.: Charophyta Třída: Charophyceae Řád: Charales

Chara sp.

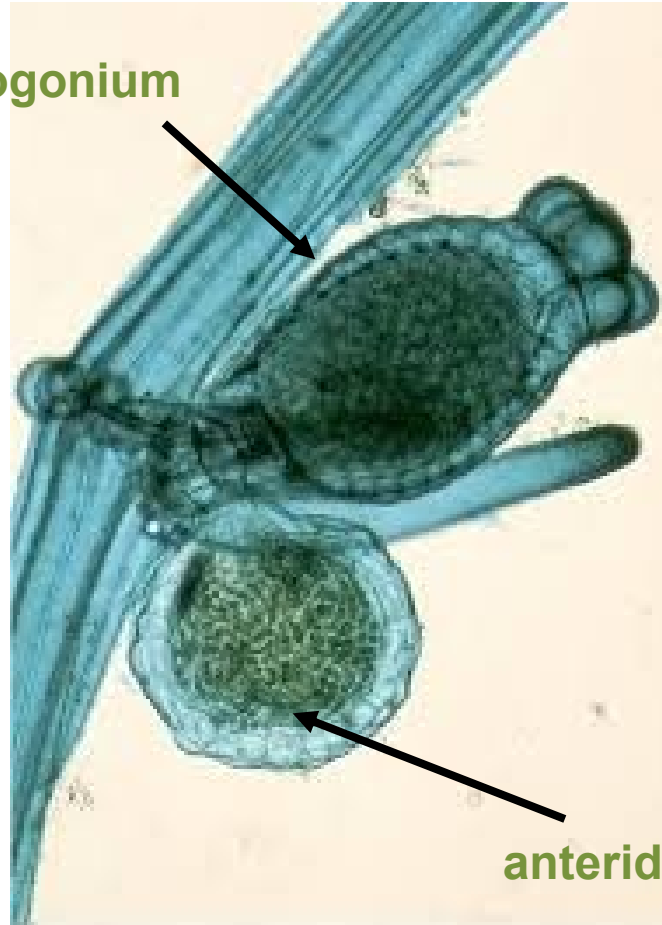
<http://biology.unm.edu>

Gametangia

www.photomacrography.net

oogonium

antheridium

www.photomacrography.net

Odd.: Charophyta Třída: Charophyceae Řád: Charales

Nitella sp.

<http://www.nybg.org>

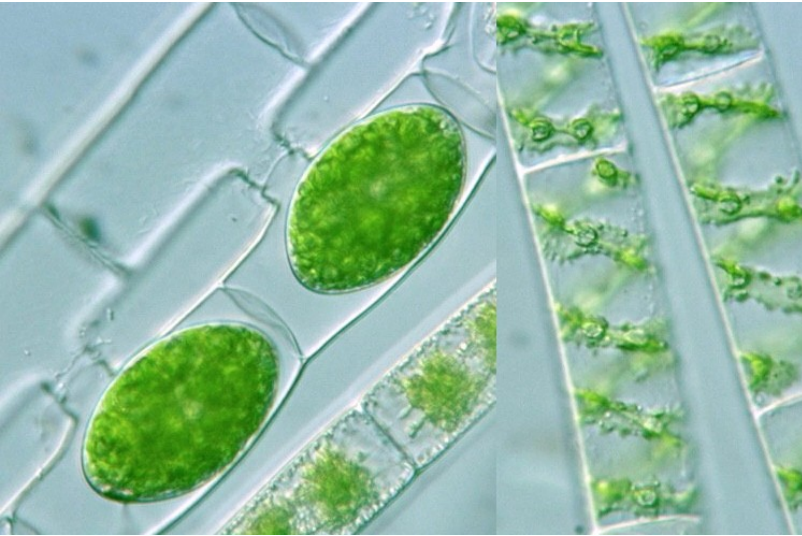
Odd.: Charophyta Třída: Charophyceae Řád: Charales

Tolypella glomerata

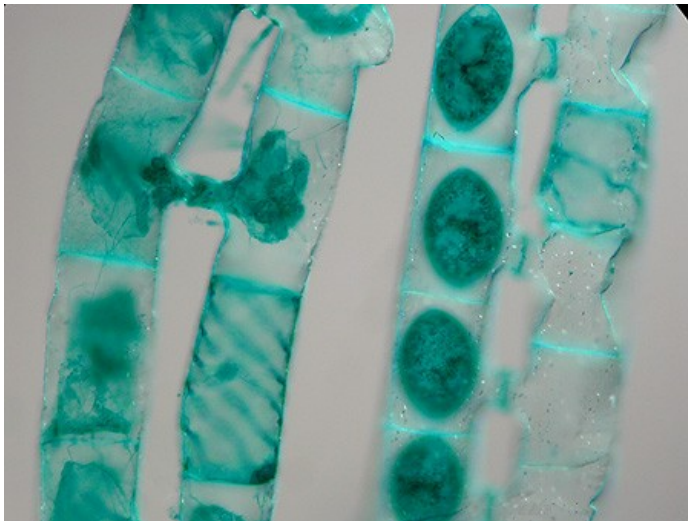

<http://www.naturedugard.org>

Třída Zygnematophyceae

<http://protist.i.hosei.ac.jp>

- Jednobuněčné, vláknité
- Charakteristické uspořádání chloroplastu (stočen do spirály (*Spirogyra*) nebo je hvězdovitě laločnatý (*Zygnema*))
- Nepohlavní rozmnožování: fragmentace vlákna
- **Konjugace** (isogamety celé protoplasty)
- Haplontní vývojový cyklus
- Zygospora
- Fragmoplast
- **Nemají bičíky**
- Buněčná stěna - primární, sekundární (vnitřní celulózní, vnější slizovitá)
- Mírně kyselé vody, rašeliniště

Konjugace

- **pohlavní proces - spájení** (konjugace): jako gamety vystupují bezblanné protoplasty vegetativních buněk, které se pohybují amébovitě ve vymezeném prostoru (kopulační kanálek u vláknitých jařmatek, společný sliz obklopující buňky u kokálních krásivek) => **splynutí, karyogamie** => vzniká zygospora obklopená tlustou bun. stěnou (3 vrstvy - endospor, mezospor a strukturovaný exospor; mezospor obsahuje sporopolenin) => po období klidu meiotické dělení a klíčení
- **žebříčková (skalariformní)** = mezi dvěma různými vlákny;
laterální = mezi dvěma sousedními buňkami téhož vlákna

Třída Zygnematophyceae

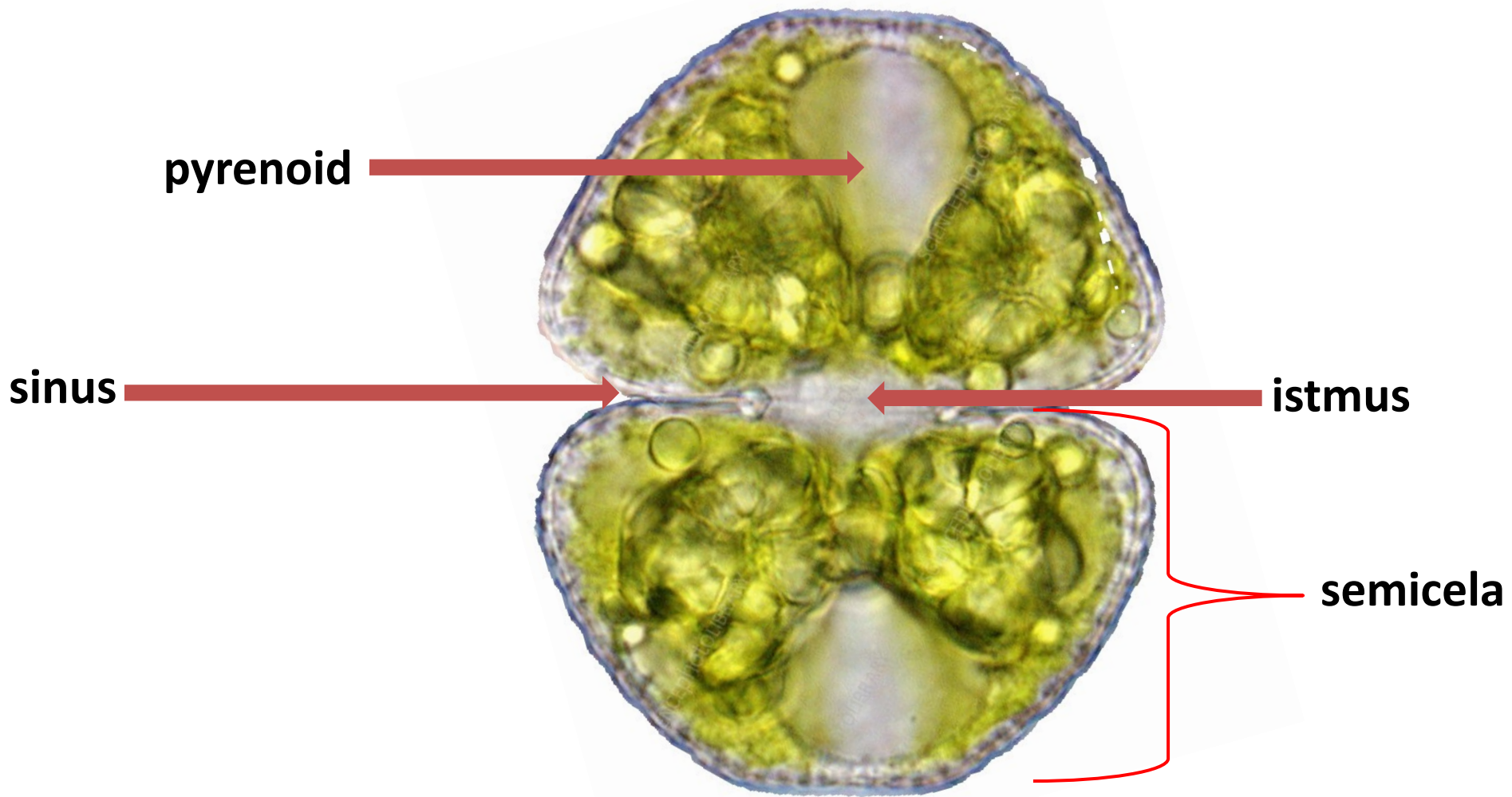
Řád Zygnematales- vláknité typy (nevětvené)

Řád Desmidiales – jednobuněčné typy, krásivky

- zářez (isthmus – šíje) a dvě semicely
- jádro je dislokováno uprostřed buňky v oblasti isthmu
- výběžky, ostny

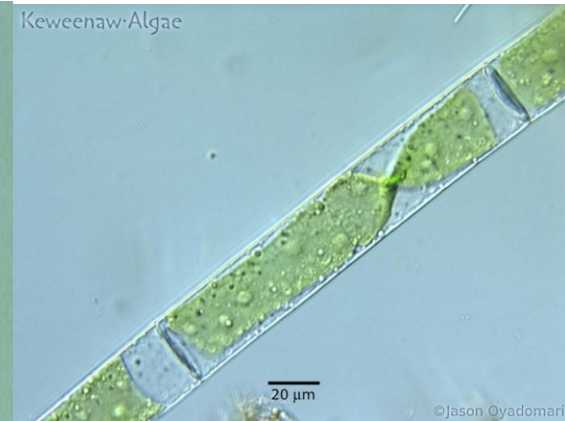
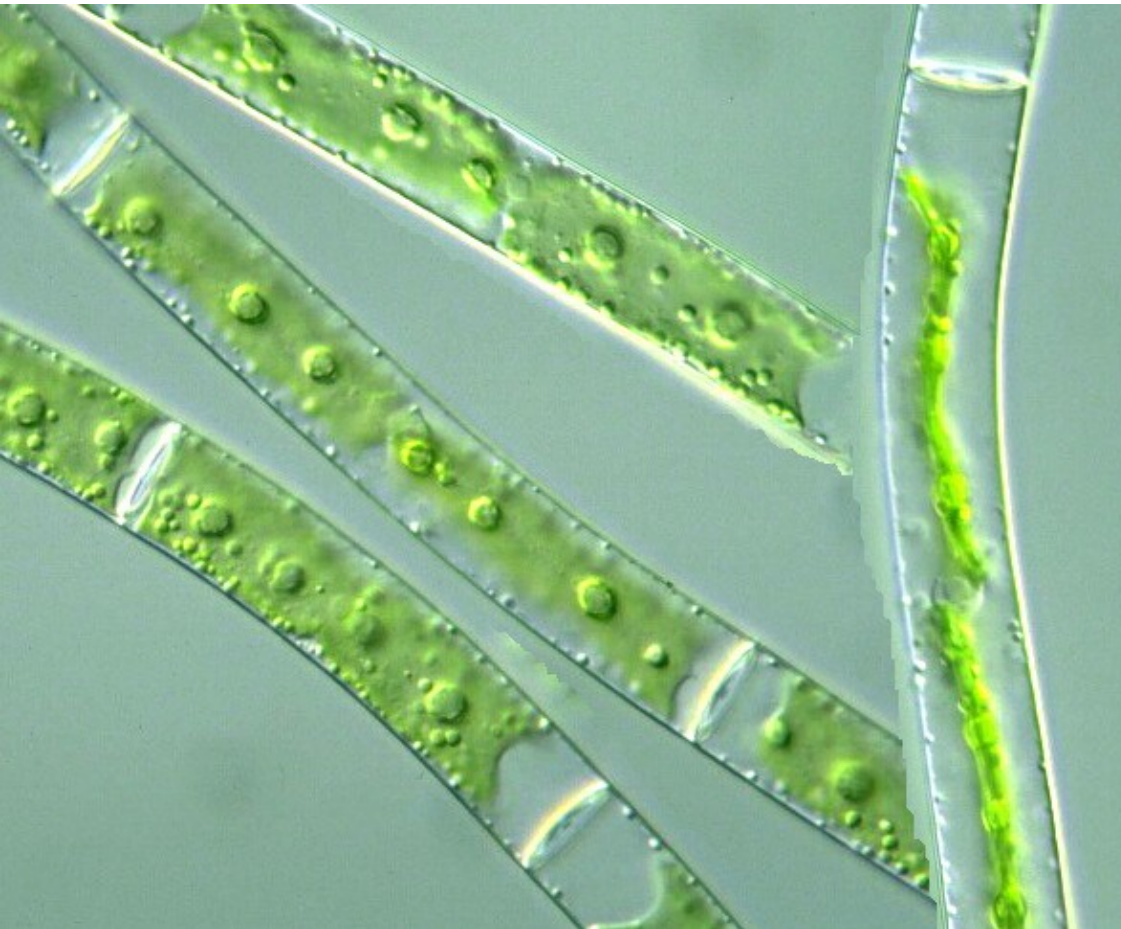

Třída Zygnematophyceae *Cosmarium* sp.

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Zygnematales

Mougeotia sp.

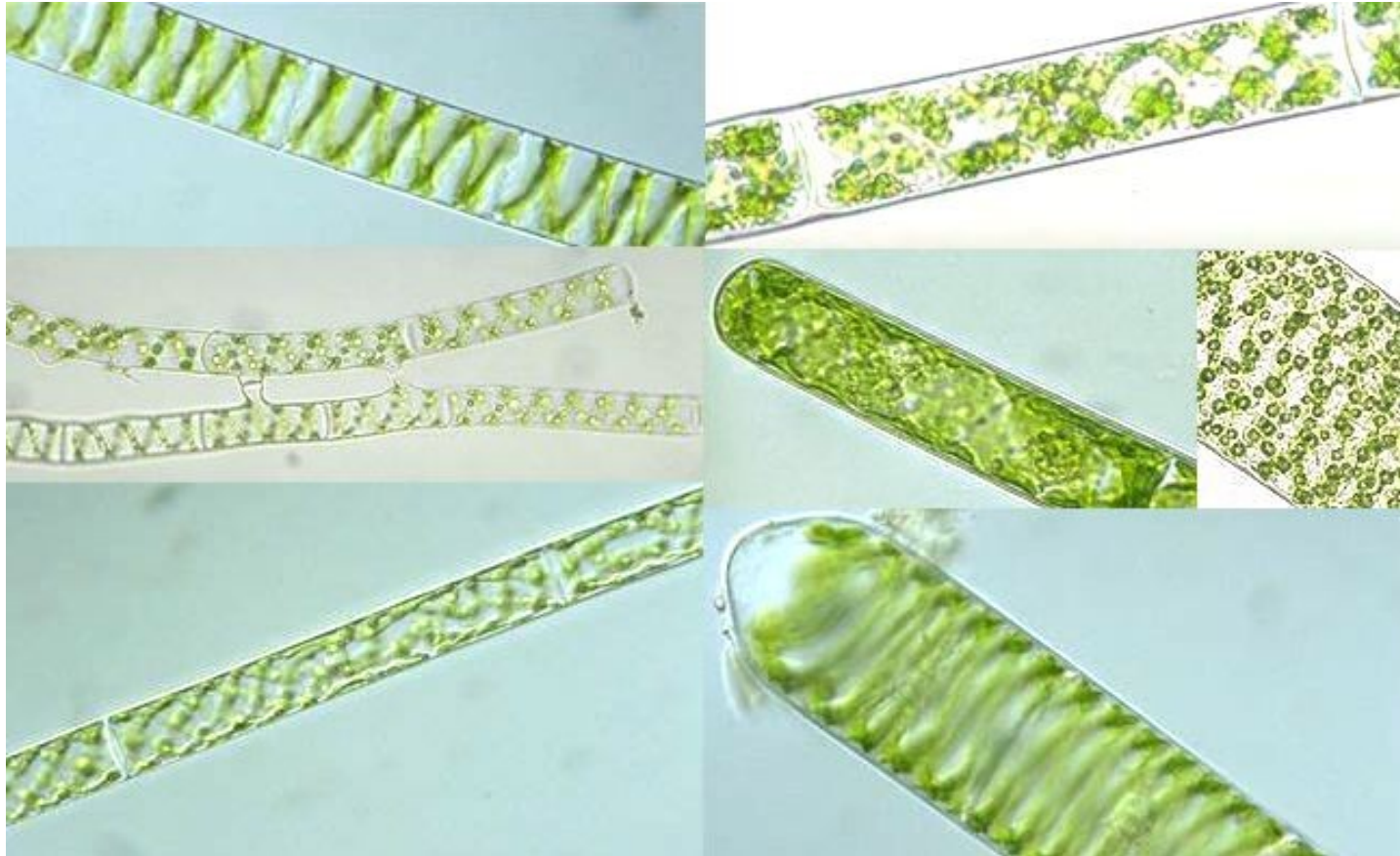

<http://mikrosvijet.wordpress.com>

<http://protist.i.hosei.ac.jp>

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Zygnematales

Spirogyra sp.

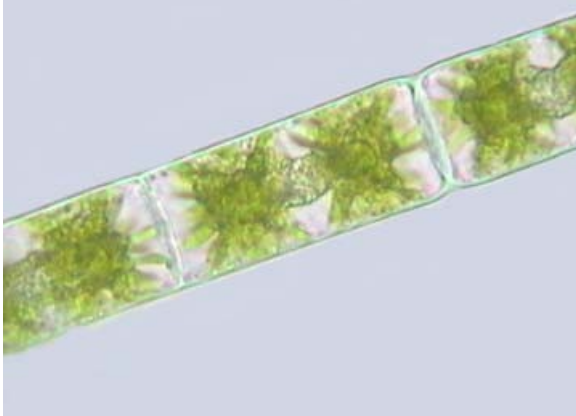
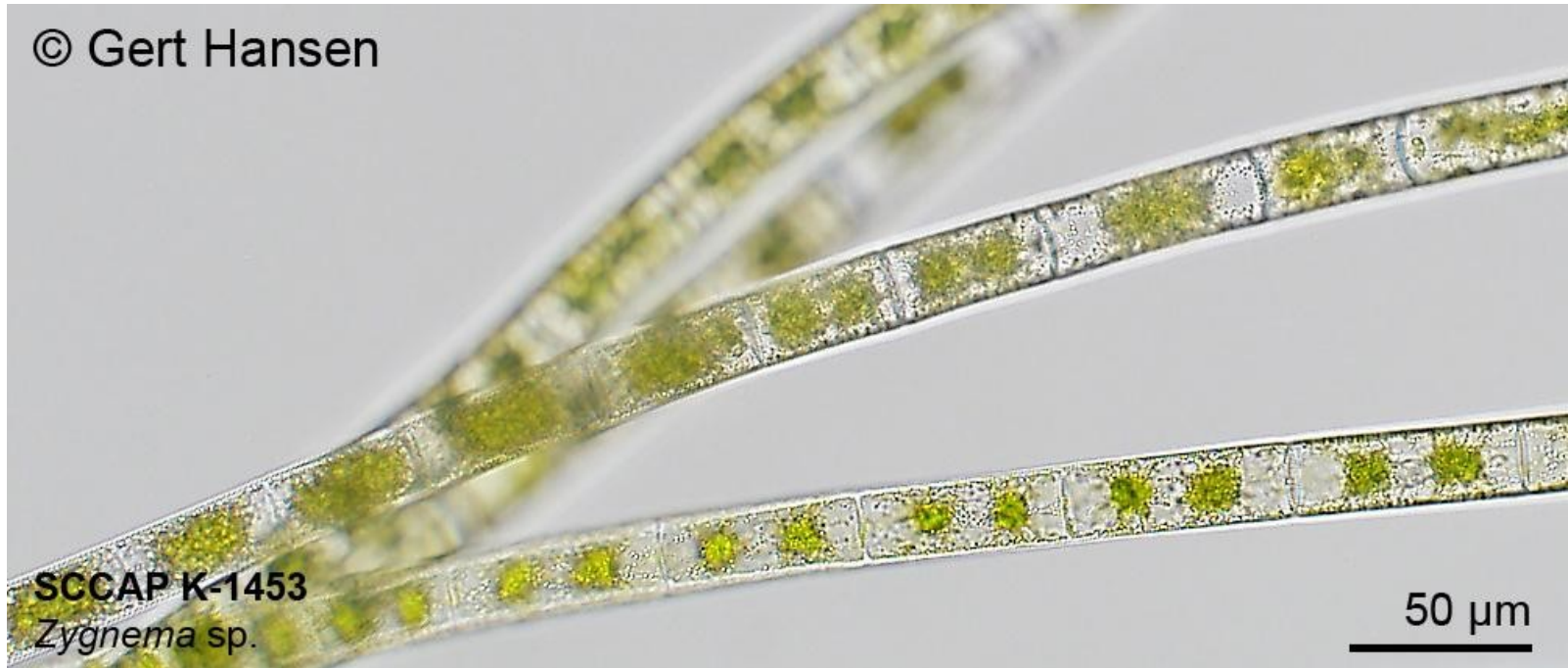

<http://protist.i.hosei.ac.jp>

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Zygnematales

Zygnema sp.

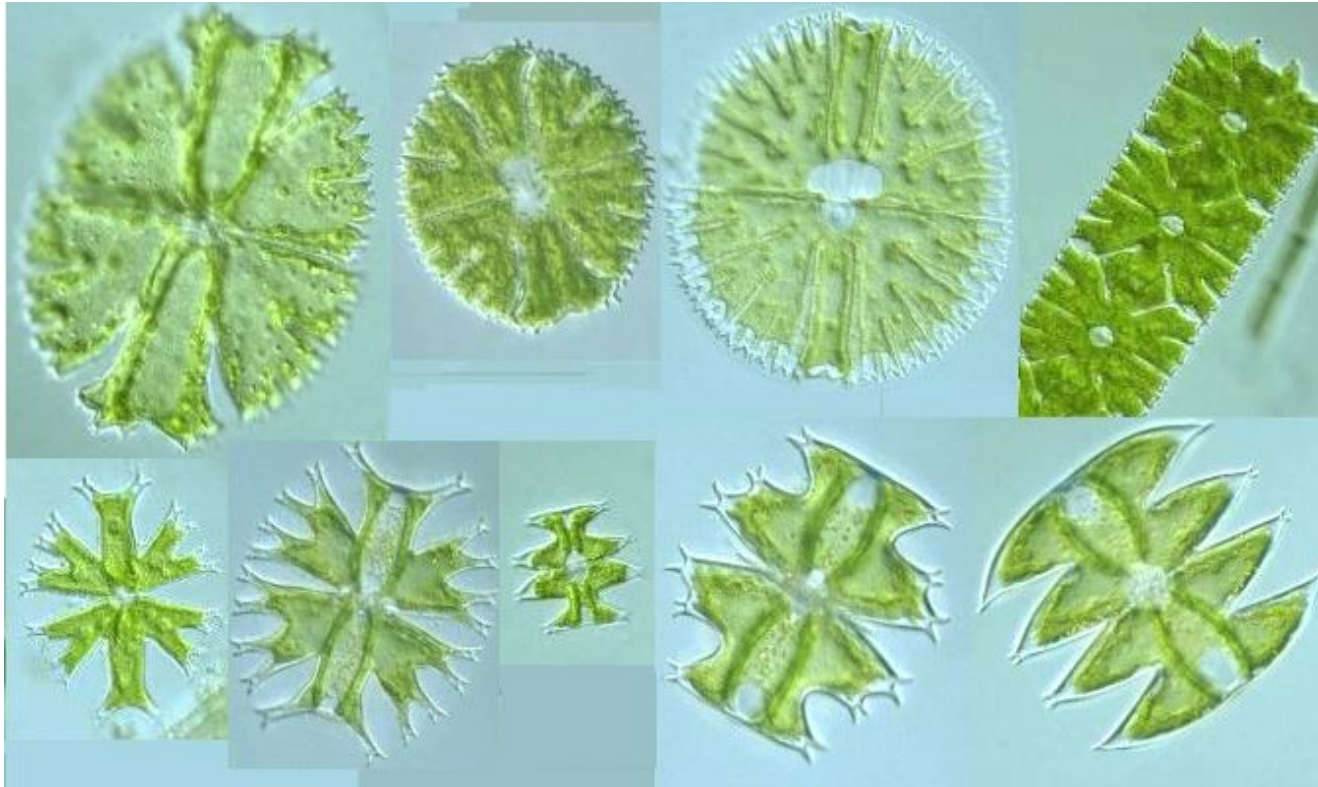
© Gert Hansen

<http://www.microscopy-uk.org.uk>

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Desmidiiales

Micrasterias sp.

<http://protist.i.hosei.ac.jp>

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Desmidiiales

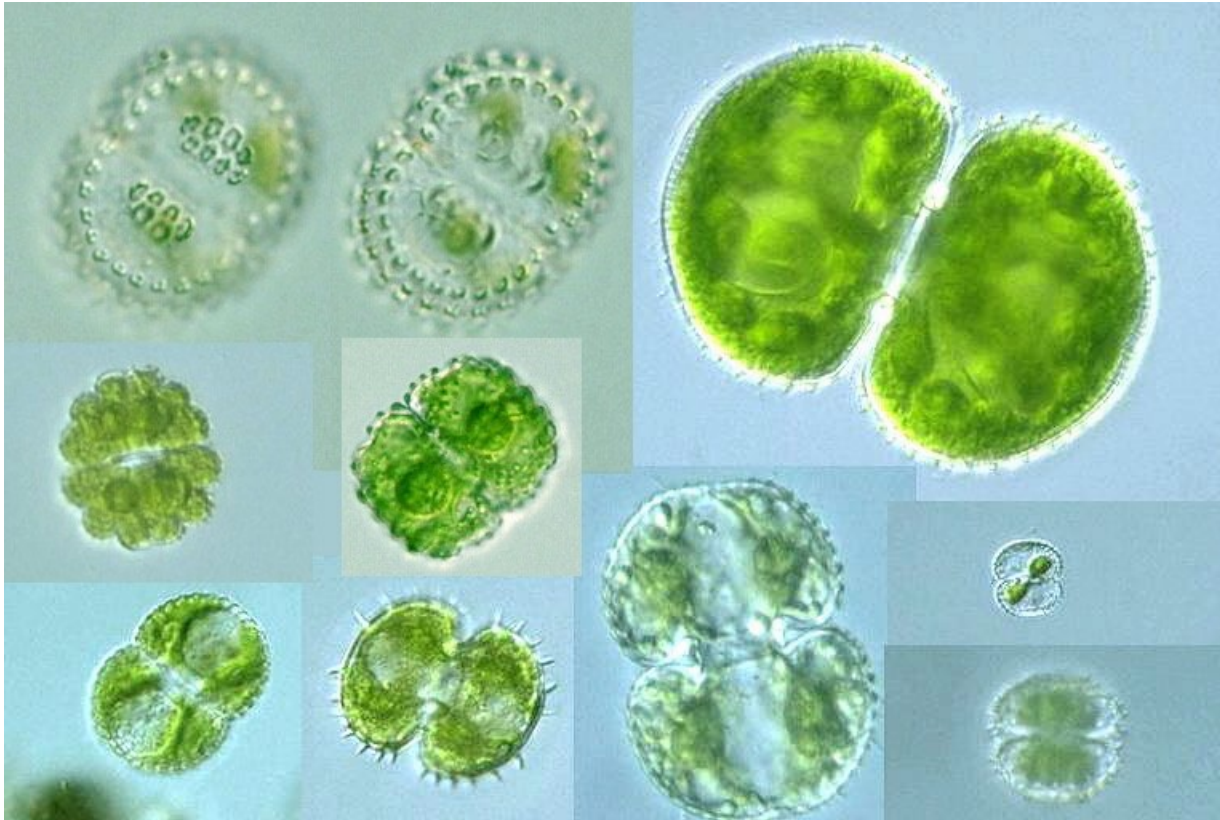
Micrasterias sp.

www.microscopy-uk.org.u

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Desmidiiales

Cosmarium sp.

<http://protist.i.hosei.ac.jp>

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Desmidiiales

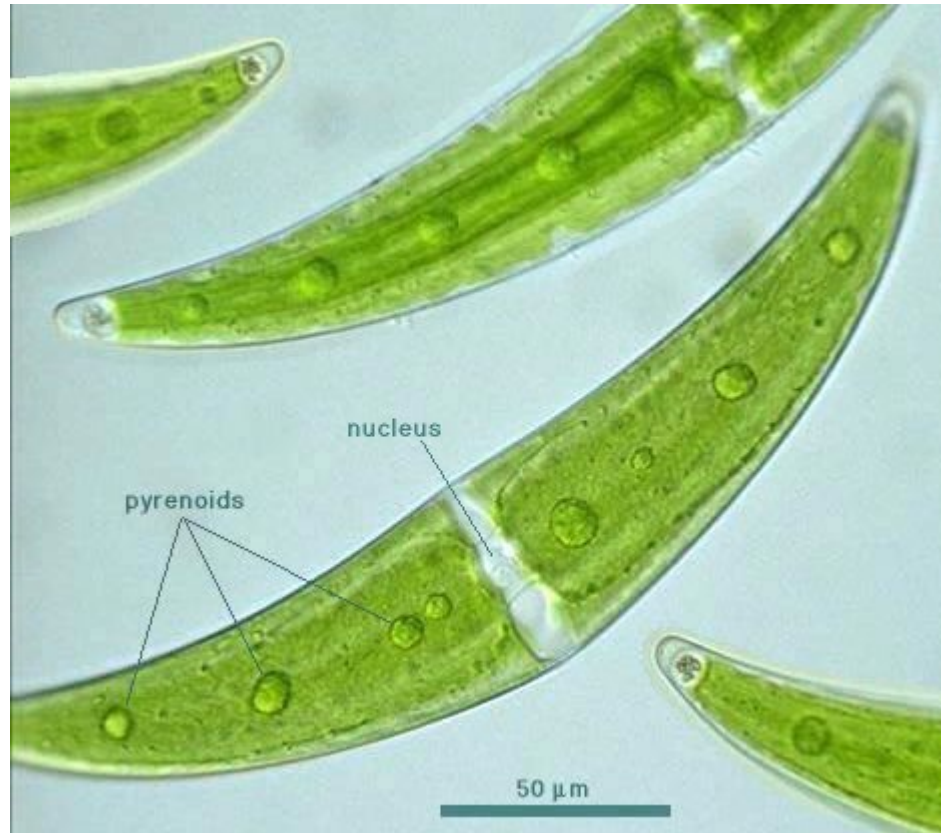
Cosmarium sp.

<http://fmp.conncoll.edu/>

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Desmidiiales

Closterium sp.

protist.i.hosei.ac.jp

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Desmidiiales

Closterium sp.

<http://dbmuseblade.colorado.edu>

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Desmiales

Xanthidium sp.

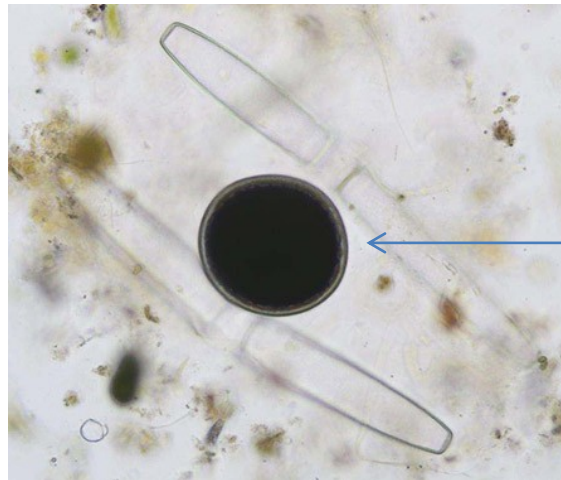
<http://www.desmids.nl>

Odd.: Charophyta Třída: Zygnematophyceae Řád: Desmidiiales

Pleurotaenium sp.

<http://www.desmids.nl>

zygospora

Děkuji za pozornost

